

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Tiszteld a tisztos ipart!

An nou fericit

De: IULIU REINHART.

Ani fericiți, ani din tinerețe. Nu ai pierdut cu toate obiceiurile și serbările voastre frumoase, când așteptam ziua anului nou plini de încredere în viitor, plini de bucurie. Ai trecut și cu voi s'a pierdut și speranța noastră la un trai mai ușor, cu mai puține griji.

Să ne lăsăm însă de gândurile triste și sentimentale, să privim ce ne promite anul de rând 1937. Cel mai nimerit ar fi, dacă am proceda la fel ca zeul Ianus, care cu doi ochi privea înainte și cu ceilalți doi înapoi, cu primii în viitor și cu cei din urmă în trecut. Și noi facem bine dacă ne gândim la șansele viitorului, totodată să căutăm însă și la învățătura trecutului, căci experiența câștigată ne este numai de folos.

În aceste rânduri ne vom ocupa numai cu viitorul meseriașilor, care ne interesează mai de aproape. Desigur că orice eveniment se rasfășcă și poate avea urmări grave pentru meseriași: pot ajuta sau împiedica dezvoltarea industriei. Sunt unii factori care a căror existență trebuie să ne ocupăm mai de aproape, cari influențează direct prosperitatea meseriașilor.

Evenimentul cel mai important al anului 1936 a fost legea pentru pregătirea profesională și exercitarea meseriilor, intrată în vigoare la 30 Aprilie acestui an. Am așteptat-o de multă vreme, cu înfrigurare și acum vedem, că o să trăsăcă încă un timp îndelungat până ce această lege își va aduce roadele, va fi de folos meseriașilor în a căror ajutor și sprijin s'a adus. În cele opt luni trecute dela votarea acestei legi importante nu s'au schimbat încă toate cărțile de capacitate și brevetele industriale. Nici jumătatea numărului existent nu au fost înaintați Camerele de Muncă, sau expozițiilor acestora. Comisiunile de examinare sunt de numărul numai în parte de ministerul de resort și nici acestea nu și-au putut începe activitatea.

Altegerile pentru Camerele de Muncă au trecut. În cele mai multe locuri cu liste comune. Se poate aștepta deci o muncă rodnică, liniștită, care este neapărat necesară pentru aducerea la îndeplinire și aplicarea dispozițiilor legii meseriilor în viața reală.

Fără îndoială, că noua lege a meseriilor are cele mai bune și cele mai nobile intențiuni la bază. Totuși dacă aplicarea acestei legi nu se va face pe o bază echitabilă, poate avea urmări desastroase. Atunci mai bine o lege mai puțin bună, dar care se potrivește mai bine cu situația reală.

Prin noua lege a meseriilor, Camerele de Muncă au ajuns la o mare putere, dar au primit o și mai mare răspundere. Să sperăm că va folosi această putere excepțională în interesul meseriașilor.

Industriași au suferit o mare pierdere prin desființarea corporațiilor industriale. După un trecut semicentenar au dispărut aceste instituții fosfoitoare, care erau strâns legate de industriași Ardealului și Banatului. Nu se poate nega, că meseriași au suferit o pagubă imensă prin desființarea lor, căci va fi nevoe de a muncă grea și multe jefite pentru înlocuirea acestei instituții cu alte noi.

În ultimele zile ale acestui an a apărut proiectul de lege pentru organizarea creditului miciei industriei, care va deveni numai la viitor lege, e totuși cel mai mare eveniment din anul 1936 pentru meseriași. Dacă Dl. Constantin Brătianu, președintele Partidului Liberal este de părere că creditul pentru agricultori trebuie rezolvat pe calea cooperativelor, putem spera, că nici în ce privește proiectul creditului miciei industriei nu va fi modificat în alt sens de Parlament și că și Creditul miciei industriei

se va organiza pe baza cooperativelor. Cooperativele de credit industriale trebuiesc înființate pe cât mai mare măsură, care cooperative vor deveni mai târziu instituția de bază pentru o mulțime de alte instituții industriale ca cooperative de consum, de aprovizionare sau cooperative de producție.

Prin întreprinderi comune și cu ajutorul împrumuturilor efine ale unei instituții de credit industrial de stat am putea concura și cu marea industrie, care dispune de capitaluri uriașe, ba prin noua instituție care va fi creată de noua lege se vor putea obține deasemenea și împrumuturi pe lungă durată pentru procurarea de mașini și unelte atât de necesare. Ce va însemna, că mica industrie va putea concura cu marea industrie și pe terenul rentabilității producției.

Avem încrederea, că cei șapte ani de foamete care au început cu anul 1930 s'au sfârșit cu acest an și că în anul 1937 vor urma șapte ani a belugului. O putem crede cu atât mai mult, căci nu numai că numărul număr al anului e șapte, dar începe cu Vinerea și la sfârșit tot cu o zi de Vinere! Cu toate că aceasta nu este o maximă serioasă economică, avem tot dreptul să privim aceste semne ca bun augur și au la bază tot atâtea realitate ca unele preziceri științifice economice, ca de exemplu următoarea:

Ujévi horoszkóp

Irta: REINHART GYULA.

Mégiscsak szebb idők voltak a múlt század hetvenes és nyolcvanas éve, amikor az újévet Walcher Mátyás kéményseprőmester legényei szállították házhöz Aradon gyönyörű rigmusok kíséretében. A régi rigmus így kezdődött:

„Itt az újév, nem kell várni,
Csak kapunkat kell kitárni
S im' berobban, itt van nálunk:
Boldog újévet kívánunk”...

Szép, boldog, gond nélkül idők voltak ezek. Elmultak, sajnos, ifjúsággal együtt. Azóta évről-évre kevésbé boldogok az újévek és nem vidám zajjal, könnyedén „robannak” be az ajtón, hanem előre vetik sötét árnyékukat már jöttük előtt a várható újabb küzdelmek. Évről-évre halványabban csillog az elkövetkező időkhez fűzött reménysugár és hovatovább mind nagyobb sullyal, borús hangulat üli meg az egymásután következő esztendő első napjain lelkeinket, holott illendő, hogy ilyenkor, újév hajnalán, valamennyien a szebb és boldogabb jövőt várjuk.

De hességecsük el a szomorú és szentimentális gondolatokat. Helyezkedjünk csak szépen a rideg valóság tövises alapjára és nézzük, mit várhatunk a most beköszöntő 1937-es közönséges esztendő.

Leghelyesebben akkor járunk el, ha úgy tesszünk, mint Janus, a rómaiak kétarcú istene, aki nek egyik szempárja előre, a másik hátra, egyik a jövőbe, a másik a múltba tekintett. Nekünk is hasznunkra válik, ha kutatjuk és latolgatjuk a jövőnk esélyeit, de ugyanekkor a múltba is látunk kell, mert a multak tapasztalatai szabnak irányt a jövőre. Természetesen csak iparos szempontból tesszük ezt, mert e cikk keretében ez érdekel bennünket legközelebről. Bizonyos, hogy egyéb téren bekövetkező események is súlyos befolyással vannak az iparos életére és erős nyomokat hagynak az iparos sorsán: elősegítik vagy hátráltatják a kézműipar fejlődését. Vannak azonban tényezők, amelyeknek súlyos és messze kiható jelentősége van számunkra, mert hatásukat előre láthatjuk és egy

Abundancia de numerar realizată pe urma enormului export, echilibrul complet al bugetului statului, urcarea prețului produselor atrag după sine prosperitatea generală. Consumația crește și industria se dezvoltă.

Se credem în cele de mai sus, fiecare după plăcui lui. Putem crede în puterea numărului șapte sau prezicerilor economice, căci embele sisteme ne promet cele mai bune pe anul nou.

Dacă în cele materiale avem toată speranța la un viitor zorocos, să ne îngrijim să nu rămânem în urmă nici cu cele morale. Prosperitatea economică să fie urmată de dezvoltarea culturală a meseriașilor. Prima datorie este organizarea sindicatelor profesionale, înzestarea acestor instituții noi cu un program bogat, pentru a le asigura un viitor care să ne îndreptătească încrederea pusă în ele. Deoarece sindicatele profesionale nu îndeplinesc încă o funcțiune oficială sunt libere și neastârnătoare în toate părțile și vor putea lucra cu mare succes în interesul obște.

Pare un punct moral totuși este condițională de ea prosperitatea economică a meseriașilor, să se facă de ură. Să fim înțeleghători și îngăduitori față de colegii noștri, căci nu suntem iubiți de nimeni...

Pentru viitorul plin de lupte și peripeții urez căm totă inima mea un an nou fericit înbelugat și mai bun.

kis töprengés árán azt is megállapíthatjuk, hogy

elősegítik-e, avagy hátráltatják az iparos társadalom boldogulását.

Igyekeznünk fogok az alább következő újévi sorokban ezekkel az utóbbi tényezőkkel is foglalkozni.

Az 1936-ik év egyik legnagyobb eseménye kétségkívül az ez év április 30-án életbe lépett új ipartörvény volt. Régen vártuk aggódó lélekkel és most, hogy megvan, azt is látjuk,

milyen hosszú idő fog eltelni, amíg az új törvény intézkedései átmennek az életbe és gyümölcsöket fognak érlelni az iparos osztály javára, amelynek megmentése és támogatása céljából az új törvény készült.

Az elmúlt nyolc hónap alatt még a munkakönyvek és iparigazolványok becaerelése sem történt meg. Alig felét nyújtották be a munkakamarához, illetve azok kirendeltségeihez, a ténylegesen megjövő mennyiségnek. A képesítések megvizsgálásához szükséges bizottságokat csak részben nevezte ki eddig a szakminisztérium és ezek a bizottságok sem foghattak még munkához.

A munkakamarai választások megtörténtek. Legtöbb helyen egységes lista alapján, egyhangú választások útján töltötték be a tanácsosi helyeket. Békés munkára van tehát kilátás, amire annyiival is inkább szükség van, mert

nagyrészt a munkakamaráknak lesz a hivatásuk az új törvénynek az életbe való ültetése, illetve végrehajtása.

Kétségtelen, hogy a maga szövegében az új ipartörvény a legjobb és legideálisabb alapokra épült fel. Mégis, ha alkalmazása és a való élettel való összhangba hozása nem méltányos alapon történik, végtelen lehet. Akkor már inkább kevésbé legyen jó a törvény, de alkalmazkodjék a megváltozó viszonyokhoz.

Nagy hatalom, de egyszerűen mint óriási felelősség is jutott az új ipartörvény révén a munkakamarák

birtokába. Kíváncsi, hogy ezt a kivételes helyzetet az iparosság érdekében használják fel.

Súlyos veszteség érte az ország iparosságát az ipartestületek feloszlásával. Öt évtizedes múlt után szűntek meg ezek a hasznos intézmények, amelyek annyira össze voltak forrva Ardeal és Banat területén az iparossággal. Tagadhatatlan, hogy mély űrt hagytak maguk után és hogy pótolhatatlan a veszteség, amit az iparosság megszűnésük által elcsenvedni kénytelen, mert

sok munkát és áldozatot fog igényelni a máról-holnapra megszüntetett régi intézmény új intézményekkel való helyettesítése.

Az év utolsó napjaiban jelent meg a kisipari hitel szervezéséről szóló törvénytervezet, amely csak a jövőben lesz ugyan törvény, mégis egyik legnagyobb eseménye az 1936-ik év kézműipari életének. Ha Bratianu Constantin, a liberális párt elnöke azon az állásponton van, hogy

az előmunkálatok egy későbbi fázisban levő megvalósítási hitel is szövetségi alapon valószínűsíthető,

bizhatunk abban, hogy a parlamenti tárgyalás nem változtatja meg a törvénytervezetnek ezt a fontos rendelkezését és

a kisipari hitelintézet is szövetségi alapon fog megalakulni.

Ha már most tényleg törvényt válik a kisipari hiteltől szóló törvénynek lapunk e számában részletesen közölt tervezete,

csak rajtuk iparosokan mulik majd, hogy annak előnyeit a saját javukra használják fel.

Meg kell alakítani mindenütt az iparos hitelszövetkezeteket, mert ezek a hitelszövetkezetek, mint anyaintézetek egész sorozat más iparos intézménynek, raktárszövetkezeteknek, beszerző és termelőszövetkezeteknek válnak dus melegágyaivá.

Közös vállalkozások útján egy nagyarányú állami országos ipari hitelintézet olcsó kölcsönai segítségével valóban felvehetjük a versenyt a tökéletes gyárparral szemben a közszállítások terén is, sőt

módot nyújt az új törvény által létesítendő új intézmény gépek és szerszámok beszerzésére szolgáló hosszú lejáratú kölcsönök elnyerésére is,

ami azt jelenti, hogy a termelés költségeinek csökkentése terén is eredményeket érhet el az iparosság és ebből a szempontból is versenyképes konkurrensévé válik a nagyiparnak.

Hisszük, hogy az 1930-ban kezdődött hét szűk esztendő az elmúlt 1936-os évvel lejár és hogy most a hét bő esztendő következik. Hisszük ezt annyival inkább, mert nemcsak héttel végződik az év száma, de egyúttal péntekkel is kezdődik, sőt - mi több - péntekkel is végződik! Nem komoly közgazdasági megállapítás ez, de azért jogunk van rá, hogy szerencsés előjelnek tekintsük és annyi valószínűsége a megvalósulásának feltétlenül van, mint a legtöbb tudományos közgazdasági alapon nyugvó jóslásnak. Van ugyanis ilyen adatunk is raktáron:

Az óriási kivétel által előállított pénzügyi helyzet, az állami költségvetés teljes egyensúlya, a termékek árának emelkedése mind az általános jólétet vonja maga után. A fogyasztás növekedik, ami együtt jár az ipar fellendülésével.

Higyjük el a fenti megállapításokat, kiké a maga szája ize szerint. Hihet a hetes szám varázserejében, vagy azokban a jóslásokban, amelyeket a közgazdasági élet jelenségeire épített tudomány tételei alapján állapítottuk meg, mert mindkét módszer a legjobbakat igéri anyagiakban a most született 1937-es esztendőre.

Ha már most anyagiakban jobb jövőre van kilátásunk, gondoskodnunk kell, hogy erkölcsiünkben se maradjunk el.

Az iparosság kulturális színvonalának emelése kell kövesse a remélhető gazdasági fellendülést.

A szindikátusok kiépítése, ennek a fiatal, de nagyjövőjű intézménynek mozgalmi tartalommal való megtöltése és élénk tevékenysége most a legfontosabb teendő.

A szindikátus az egyetlen intézmény ugyanis, amellyel az elvesztett ipartestületeket pótolhatjuk.

Mivel az iparos szindikátusok semmiféle hivatalos tevékenységet nem végeznek, minden irányban szabadok és függetlenek, sokkal hathatósabb és eredményesebb munkát tudnak majd kifejtetni a közösség érdekében.

Erkölcsei szempontnak látszik, mégis a legszorosabban összefügg gazdasági boldogulásunkkal és kívánságunk teljesülése:

tegyen le az iparosság a gyűlölködésről.

Értsék meg és becsülik meg egymást, hiszen ugye szeret bennünket senki...

A küzdelmes, sok erőt és kitartást kívánó, de

eredményesnek ígérkező jobb jövőhöz tiszta szívvel kívánom a régmúlt idők arad-i kéményseprő legényeinek kedves rigmusa szerint:

„Buza legyen elegendő:

Illő áron elkendő, —

Hogy szükségét sose lássunk...

Boldog újévet kívánunk”

Január 31-ig halasztották el az iparigazolványok, mesterkönyvek és munkakönyvek becserélésének végső határidejét

A munkaügyi minisztérium rendelete alapján újból meghosszabbították az iparigazolványok, mesterkönyvek és munkakönyvek becserélésének határidejét. A végső terminus a hó utolsó napja. Minden valószínűség szerint újabb hosszabbítás nem követi a jelenlegi meghosszabbítást, tehát aki eddig a határidőig nem cserélte be fent jelzett okmányait, óriási joghátrányba kerül.

A munkaügyi minisztérium azért hosszabbította meg a becserélési határidőt, mert hivatalos statisztikai adatok szerint közel fele az ország iparosságának és munkásságának nem teljesítette ezt a törvényszabta kötelezettségét és nem cserélte be ipari okmányait. Reméljük, hogy Ardeal és Banat iparosságánál és munkásságánál nem ilyen súlyos az arány, mert ez szomorú képet vetne iparunk viszonyaira. Reméljük egyben azt is, hogy akinek az eddig rendelkezésre állott fél esztendő nem volt elégséges, hogy ennek a bár súlyos, de nem teljesíthetetlen kötelezettségnek megfeleljen, a rendelkezésre álló egy hónapi határidőt fel fogja használni okmányai becserélésére és nem teszi ki magát annak, hogy a kellő okmányok hiánya folytán az ipar gyakorlásától törvényes eszközökkel eltávolítsák.

Csak közvetve emelik az adót

A pénzügyminisztérium adóosztályán megkezdtek az adótörvénytervezet módosításainak előkészítését. Adótörvénytervezet módosításainak előkészítését. Beavatottak szerint az egyenesadónál csak kisebb módosításokat tervez a pénzügyminiszter, így előszörban az iparvállalatok minikális adóját akarja felemelni. A nemzetvédelmi alap bevételeinek növe-

lése céljából — hír szerint — a kormány

újabb szakmákra is ki akarja terjeszteni a fogyasztási adókat.

Ezenkívül több más olyan reform is tervbe van véve, amellyel a fiskus növelni tudja az állam bevételeit, anélkül, hogy az adókulcsokat emelnék.

Kiméletlen hajsza indul Aradon a férfiszabóipar kontárjai ellen

Az arad-i férfiszabók szindikátusa már hosszabb idő óta kereste a módot a helyi piacon példátlanul elszaporodott kontármunka megfékezésére. Marița Gheorghe elnöknek sikerült végre olyan eszköz találni, amely alapos reményt nyújt a súlyos probléma csaknem teljes megoldására. A szindikátusi elnök ugyanis hosszas tárgyalást folytatott Pacuraru arad-i munkaügyi alfelügyelővel és ennek a tárgyalásnak eredményeképpen rövidesen meg is indul Aradon a szabóipar kontárjai ellen a kiméletlen hajsza, amelynek három fázisát alábbiakban közzéljük:

1. Egyesertől-háromezer lelig büntetnek minden

iparengedély nélkül szabóipari munkát végző egyént, akit tetten érnek.

2. Tettenérés után azonnal lefoglalják a kontár szerzőségeit és a nála levő anyagot, a helyiséget pedig hatósági pecséttel zárják le.

3. Megtörténnek a hivatalos lépések a kontár-íparosnak munkát adó megbízók megbüntetésére érdekében.

Az arad-i szabószindikátus agilitása egymagában is elég garancia rá, hogy a szakma kontáríparosai elleni mozgalom nem fog elaludni, a munkaügyi felügyelőség lement ügyessége pedig előreláthatólag a törvény teljes szigorát fogja alkalmazni az adó fizető iparosok existenciáját teljes csőddel fenyegető kontármunka leküzdése érdekében.

Robotember nyitja meg az Idel budapesti nemzetközi árumintavásárt

1937-ben a szokottnál jóval korábban, már április 30-án megnyílik a Budapesti Nemzetközi Vásár. Párisban világiállítás tartanak, a milánói vásár majdnem egyidőre esik a magyarországi árumintavásárral, amelyet közvetlenül követve, nagy tavasszi attrakciókat készít elő Ausztria, Németország és Európa majd minden állama is. A budapesti vásár vezetősége ép ezért elhatározta, hogy ezúttal elősorban a magyar termelés teljesen hiánytalan bemutatásával, az eddigienél is nagyobb hatást igyekszik elérni. Emellett a tisztára gazdasági jelentőségű ipari bemutató mellett látványos „csodavásárt”

is rendez. Olyan vásárt, amelynek technikai újdonságai felvehetik a versenyt a külföld világiállításával és egyéb különleges rendezéseivel.

Kilenc kormánnyal folynak a tárgyalások a külföldi államok részvétele érdekében. A sok terv közül megemlítjük, hogy Amerikából a vásárra hozták az Egyesült Államok legfőbb szenzációját, a „robotembert.” De érdekesnek ígérkeznek az üveg-ből készített ruhák, harisnyák, kalapok, a fark nélküli repülőgépek, a Zeppelin léghajók gondolái és ezer egyéb újdonság, amely április 30-tól kezdve várja a budapesti vásárterületen a közönség látogatását.

— Meghalt az arad-i iparos aggménház egyik öreg ápolója. Karácsony másodnapján hosszas betegeskedés után 71 éves korában meghalt Zelecutan Ioan volt arad-i csizmadiamester, az aggménház ápolója. Szerdán délután temették el az öreg iparost az aggménházat fenntartó munkakamara képviselőinek, a helybizottság tagjainak és az aggménház lakóinak őszinte részvételével és részvételével.

Bélyegzőgyár — Vésnökés

STAMPA KARCZAGI & ILLIN
Arad, Str. Eminescu 12

Milyen paragrafusok alapján

születik meg az állami iparos hitel.

Megjelent a kisipari hiteltörvény tervezete

Például szigorú feltételek mellett és kizárólag kisipari hitelszövetkezeteken keresztül nyújthat csak kölcsönt a Kézműipari Hitelintézet. — Az állam megalakuláskor nagyobb összeggel, azután husz éven át évi ötvenmillióval támogatja a Kisipari Hitelintézetet, amelynek további tőkét a kisiparosoknak kell összeadnia. — A törvénytervezet újból meghatározza, hogy ki tekinthető kisiparosnak.

Az ország kisiparos hitelszövetkezetei a Kézműipari Hitelintézet kölcsöneinél mint az országos bank bizományosai működnek

Közelgőben már jelentettük, hogy a pénzügyminisztérium kebelében működő bizottság kidolgozta a kézműipari hiteltörvénytervezetét, amely rövidesen parlament elé kerül. Azóta nyilvánosságra került a törvénytervezet teljes szövege, amely a kézműiparosok osztatlan érdeklődésére tarthat számot. A tervezet főbb intézkedéseit alább közöljük.

Az intézet hivatalos címe ez lesz: Institutul National de Credit al Meseriaşilor. Részvénytársasági formában alakul meg. Célja a román kézműiparosok támogatása. A részvénytársaság alapítója véglegesen még nincs megállapítva. Bizonyos, hogy

az állam nagy összeggel fog hozzájárulni magához az alapítókéhoz és ezenfelül minden évben ötvenmillió lei támogatást nyújt, husz éven keresztül.

Az alapítók többi részét aláírás útján fogják lejegyezni. A részvényjegyzésre fel vannak használva a következő intézetek: a jegybank, a Nemzeti Ipari Hitelintézet, a társadalombiztosító pénztár központja és a kézműves szövetkezetek.

Az ugyanevű ipari alap, valamint az ipari tanulmányi pénztár az új kézműves hiteltörvénytervezet rendelkezéseire áll és ezekből az alapokból az intézet megfelelő összeget igényelhet évenként az inasiskolát elvégzők támogatására.

A Kézműipari Hitelintézet betéteket fogadhat el gyümölcsösítésre az iparosoktól. Ezekre a betétekre nézve az intézet titoktartással tartozik,

a betéteket csak bírói határozattal lehet leltárni, abban az esetben, ha törvényellenesen keletkeztek.

Az intézet kötvényeket bocsáthat ki és pedig az igazgatóság egyszerű határozata alapján, ezenfelül még pénztári jegyeket is, az intézet befizetett alapítójának háromnegyed része erejéig, amely pénztárjegyek bemutatásra fognak szólni. Az intézet kötvényeit lombardirozni lehet a Banca Naţională-nál, a letéti pénztárnál, a postatakarékpénztárnál, azokat biztosítékul fel lehet használni hivatalos árlejtéseknél, gyám- és nyugdíjpénztárak számára meg lehet azokat vásárolni, egyezően az állami rentékekkel teljesen egyenlő előnyöket élveznek. Végül a kötvények után elért jövedelem elementáris, supra cota és adicionalis adója ötven százalékra lesz leszállítva.

Az intézet csupán a szövetkezeti törvény értelmében alakult iparosszövetkezetek közbenjöttével köthet ügyleteket, az intézet finanszírozni fogja ezeket a szövetkezeteket, amelyek mint az intézet bizományosai működnek.

A kézműves szövetkezetek törvény erejénél fogva, egyetemleges kötelezettséggel tartoznak a folyósított kölcsönökért

A szövetkezetek, mint bizományosok törvényes meghatalmazással bírnak az összes jogcselekmények végrehajtására és a kintlévőségek effektív behajtására.

A Kézműipari Hitelintézettől

kölcsönt csak román kézműves mesterekből kaphatnak. Kézművesnek tekintendők azok a munkaadók, akik legalább tíz alkalmazottat

tartanak, vagy husz lóerős gépet használnak, továbbá ha a mester- és ipariskolát elvégezték, vagy más szakiskolát, ipari gimnáziumot, vagy liceumot, vagy akik az inasévek kitöltése után váltak mesterekké.

Az alkalmazottak számának átmeneti emelkedése nem változtatja meg a vállalat jellegét. Ha azonban ez az emelkedés hat hónaponál tovább tart, a munkaadó elveszti kézművesi minőségét.

A kézművesnek (kisiparosnak) ez a legújabb meghatározása azért is fontos, mert valószínűleg más területen is alkalmazni fogják a definíciót.

Most már meg nehezebb megállapítani azt, hogy a román törvények kiket tekintenek kisiparosoknak, mert

ez a törvény lesz a negyedik, amely különbözőképpen határozza meg a „meseriaş” fogalmát.

Az intézet kölcsönt a következő időszakra folyósíthat:

1. Termelési kölcsönt 3—12 hónapra.
2. Befektetési kölcsönt 1—5 évre.

Az intézet bizományos szövetkezetei az alapítókénál legalább öt százalékát tartoznak lejegyezni és ezen felül kötelező számukra a következő években az, hogy ugyancsak lejegyzés formájában az alapszabály szerinti tartaléktöke huszonöt százalékát átvigye.

A kölcsön iránti kérvényt megállapított formulán kitöltve valamely szövetkezethez kell benyújtani, a kérvényben meg kell jelölni a kölcsönkért összeget, a kölcsön célját, kötelezettséget kell vállalni arra, hogy a kölcsön vett összegét a megjelölt célra fordítja az adós, ki kell mutatni az adósnak összes ingó- és ingatlan vagyonát, valamint minden eddigi tartozását. Valótlan adatok feltüntetése a kedvezmény elvesztését vonja maga után, rosszhiszeműség esetén még a büntetőtörvénykönyvben meghatározott csalás büntette miatt is eljárás indítható.

A kézművesektől követelhető kamat nem haladhatja meg a jegybank lezárási kamatlábát többel, mint 3.50 százalékkal.

A maximált kamatlábát az igazgatóság véleménye alapján csak a minisztertanács emelheti fel.

Az összes kölcsönök biztosítására a kézműves szerszámai, gépjai és anyagai zálogul szolgálnak. Az általános jogi elvekkel ellentétben, törvényes zálognak tekintendő ez, amely akkor is érvényes, ha a hiteltelző nem is veszi birtokába a tárgyakat. A kölcsönről készült szerződés közokiratnak tekintendő. A zálogjog akkor is érvényben marad, ha a nyersanyagot mással kombinálják vagy átalakítják.

Az intézet megállapodhatik az adóssal abban, hogy a zálogba adott tárgyakat más hasonló tárggyal lehet helyettesíteni, amelyeknek minősége és mennyisége ugyanolyan természetű, mint a zálogtárgyaké, valamint abban is, hogy a zálogba adó fél a szerződés értelmében feldolgozhassa az anyagokat. Ebben az esetben nincs szükség semmi más formalitásra, hogy a zálogtárgyakat kicseréljék.

Az adós általánosságban összes javait is zálogba adhatja és ekkor nincs szükség arra, hogy egyenként felsorolja a vagyonához tartozó tár-

JANUÁR

30

Aradi Iparos Bál

gyakat, a zálogjog minden további formalitás nélkül kiterjed az adós egész vagyonára.

Ha az adós rosszhiszeműen jár el a zálogtárgyakra vonatkozóan, úgy, hogy azok elvesznek, vagy értékükből veszítenek, a tartozás egyszerre esedékessé válik és a törvényszéki elnök megfelelő intézkedéseket fogantat a zálogtárgyak megőrzésére.

Hosszabb lejáratu kölcsön csak jelzálog mellett engedélyezhető.

Az intézet csak első helyű jelzálogkölcsönöket folyósíthat és legfeljebb az ingatlan értékének fele erejéig.

Az adós azonban a második év után kérheti az ingatlant újból való megbecsülését abból a célból, hogy pótkölcsönt eszközölhessen ki. A jelzálog nemcsak a tőkét, hanem a kamatokat és a mellékjárulékokat is biztosítja. Az ingatlant, amelyre a jelzálogot betáblázzák, biztosítani kell a tervezetben megállapított szabályok szerint.

A tervezet további része a váltók lezárási módjára vonatkozik és azt a fontos intézkedést tartalmazza még, hogy

a tartozásokat nem a polgári perrendtartás és a végrehajtási törvény szerint, hanem a községek módjára hajtják be.

Az intézet megalapításának jogcselekményei és aktái, valamint ügyletei mentesek mindenféle adó és illeték alól. Hasonlóképpen adómentesek az intézet által a szövetkezetek közbenjöttével folyósított kölcsönök is.

BOBBY.

„Weisst du, wass in dem Glas ist? Mein Blinddarm!”
„Also ich schwöre dir, ich hätte ihn nicht erkannt!”

★

ALKU.

A katonatiszt elküld egy gyűrűt Mandulához azzal, hogy az harmincezer leiert eladó. Mandula kibontja a kis dobozba csomagolt gyűrűt és felhívja a tisztet telefonon:

- Kérem, adok a gyűrűért 20.000 leit.
- 30.000-en alul nem eladó.
- Adok huszötszöt.
- Harmino.
- Adok huszonhatot.
- Harmino.
- Huszonhét.
- Harmino.
- Huszonnyolc.
- Harmincon alul nem eladó.
- Adok érte 29.500 leit.
- Harmincon alul egy banival sem!
- Akkor visszaküldöm.
- Küldje vissza.

Egy félóra múlva ott van a küldönc a kis csomaggal és egy kis levéllel. A levélben ez áll: „Ha 29.500 leiert ideadja, fel se bontsa a csomagot, küldje vissza!”

A tiszt persze felbontja a csomagot és abban gyűrű helyett egy cédula van amelyen ez áll: „Jó, jó, megadom a 30.000-et.”

★

REMES.

— Hallotta? A Krepákné mindenese petróleummal gyújtott tüzet és felrobbant!

— Rémes! Ettől a szegény Krepáknétól már a harmadik leány távozik felmondás nélkül.

Jogesetek a klspár köréből

Munkaiügyi perekben is van helye perújításnak.
As aradi törvényszék harmadik tagozatának 2308/
1936 sz. alatt hozott nagyfontosságú elvi döntvénye.

Annak idején közzétük az aradi munkabírószék
ítéletét, amely arra az álláspontra helyezkedett, hogy
a munkaiügyi bíróság elő tartozó ügyekben nincs
helye perújításnak.

Ezt a határozatot az érdekelt fél felelősséggel tá-
madta meg, mire a felsőbb fórum ellentétben elvi
döntvényt hozott. A per fejleményeit az előzmények
rövid ismertetésével alább közöljük.

F. A. felperes az Ind. T. A. arad-i céget ki nem
adott szabadságidő és túlórák címén az arad-i mun-
kabírószék előtt kártérítési perrel támadta meg. A
munkabírószék a felperes igényeit részben meg is
ítélte. Az ítéletet egyik fél sem támadta meg, mire
az jogerős lett. A munkabírószék ítéletének jogerőre
való emelkedése után

felperes vállalat újabb bizonyítékokhoz jutott, a
melyekkel kétséget kizáróan igazolni tudta, hogy
a munkabírószék által előbb említett ítéletben
felperes volt alkalmazottja javára megítélt kö-
veteléshez a volt alkalmazottnak nem volt joga.

Bizonyítéka alapján a cég a polgári perrendtartás
563-ik szakaszának 11-ik pontja értelmében a per
újrafelvételét kérte.

A munkabírószék, mint fentebb említettük és
azt annak idején lapunkban közöltük is, ismerlettük,
a perújítási kérelmet elutasította.

Indoka, hogy a munkabírószék eljárási szabályai sze-
rint, amennyiben a felek nem jelentik be a tárgyalá-
sokon már az első alkalommal tanúikat, illetve vé-
dekezőiket, vagy a megidézett tanúk nem jelennek
meg, úgy minden további nélkül érdemben ítélet
hozható és a később felhozott bizonyítás mellőzhető.
Mintán az egész munkaiügyi eljárás arra irányul,
— folytatja az ítélet indokolása, — hogy a munka-
adó és alkalmazott közötti jogviszony minél előbb
nyugvópontra jusson és a szociális sebek minél előbb
behegedjenek, elvileg a perújításnak helye nincs.

As ügyben illetékes arad-i törvényszék a fenti
ítéletet megsemmisítette a elvi döntvényében kimond-
totta, hogy

perújításnak munkaiügyi perekben is helye van.

Érdekes elvi döntvényében az arad-i törvény-
szék az elsőfokú fórum által hivatkozott 39-ik, 44-
ik és 46-ik szakaszaival szemben a munkaiügyi bí-
rószágokról szóló törvény 35-ik szakaszára hivatko-
zott, amely szakasz a polgári perrendtartás egyes
rendelkezéseire utal bizonyos munkaiügyi ügyekben.
Ennek alapján, — állapította meg a törvényszéki dön-
tés, — a munkaiügyi törvény intenciója szerint e
törvény a polgári perrendtartás vonatkozó intézke-
déseit kiegészíti és amikor a munkatörvény szabá-
lyai nem alkalmazhatók, a polgári perrendtartás in-
tézkedései pótolják az e törvényben foglalt speciális
rendelkezéseket.

A munkaiügyi eljárás szabályai, — állapítja meg
a törvényszéki döntvény, —

seholsem törlik el a polgári perrendtartás sza-
bályai szerinti perújítási jogot.

Az a körülmény, hogy ezek az ügyek a gyors letár-
gyalás és a bizonyítási mód tekintetében gyorsabb
eljárást igényelnek, egyáltalában nem tartalmaz-
za azt, hogy a felek, amennyiben az eljárás folya-
mán valamely bizonyítási eszközt vagy védelmet ön-
hibájukon kívül nem használhattak fel, azt perújítá-
s után a maguk javára felhasználhassák.

Kétségtelen, — mondja tovább az elvi döntvény,
— hogy a munkatörvény számos intézkedésében lé-
nyegesen különbözik a polgári perrendtartás ren-
delkezéseitől, de valamennyi ilyen különbség a mun-
kaperek eljárásának gyorsítását szolgálja, tehát
megállapítható, hogy olyan intézkedésekben, ame-
lyekben a munkatörvény nem intézkedik, a polgári
perrendtartás az irányadó. As a körülmény pedig,
hogy a perújítás csak ugyanazon bíróság előtt, tör-
vényszerűen, amely az elsőfokú ítéletet is meghoz-

A kézműves munka ma is ugyanaz az érték, mint ami a középkorban volt

Sulyok István dr. írja az Oradea-
megjelenő „Magyar Lapok”-ban.

A magyar iparosok egyik öreg vezetője, Hevesi
József érdekes cikket ír Az Iparos a. eleven heti-
lap karácsonyi számában arról, hogy a hajdani füg-
getlen Ardeal fővárosát miért nevezték „kincses”
városnak. Felsorolja az egykori mives-iparos céhe-
ket és elmondja, hogy a város dicsőségének delelő-
pontján a 30 céh mindegyikébe legkevesebb 30—
150 mester, 60—300 mestertárs (ma segéd) tar-
tozott. A mesterapródok (tanoncok) száma kö-
rülbelül ugyanannyi volt, mint a „mestertársak”-é,
ugyhogy akkoriban a város iparostársadalmának
lélekszáma mintegy 9—10.000 fő lehetett. A céhek
között számos olyan szerepelt, melyeknek ma már
névét sem ismerjük, mint például a posztósimító, a
kupás, a kardhüvely és páncélkészítő, a tölcse-
rés, a sarkantyus, a gyantározó céhek.

Közi Hevesi a legérdekesebb adatot is, mely erről
az iparostársadalomról ismeretes. Róbert Károly
királynak 1322-ben kelt (persze latinnyelvű) sza-
badságleveléről van szó, melyet a vajdához, lapá-
nokhoz, várnagyokhoz és adószedőkhöz intézett:

„... mivel a város polgárait és vendégeit —
mondja az okirat — királyi elődeitől nyert és ál-
tala megerősített kiváltságaikban és szabadságaik-
ban megtartani kívánja, őket az adók, vámok, élel-
miszer adása és egyéb fizetményekkel megróni ne
merészeljenek, hanem kiváltságaik szerinti állapo-
tukban hagyják őket élni és műveskedni békében,
nehogy az általa nekik adott kiváltság és tekin-
tély csorbát szenvedjen...”

A kézműves munka nagy fontosságát és tiszt-
eletét leleli ez az okmány, mint általában az egész
kor, melyben az megszületett. A szabad, munkáját
művészettel és büszkeséggel művelő kézműves a
társadalom egyik legfontosabb támasza volt, mint
azt a fentebb idézett adatok is mutatják.

A kézműves iparos ma is ugyanerre a fontos
középső állásra van rendelve. Nincsen annak sem
korszerűség, sem műszakiág szempontjából sem-
mi akadálya, hogy ezt a hivatását mi is betölthessé

ta, nem alap az újrafelvételi kérelem elutasítására,
mert egyetlen törvény sem tiltja meg ezt.

Az elsőfokú döntvénynek a behégedt szociális
sebekre vonatkozó szép argumentumára is vála-
szol a törvényszék elvi döntvénye, amikor kimondja,
hogy a tételes törvény szerint perújításra jogszá-
bályok vannak és

minden perújítás alapja, hogy a megfelelő igaz-
ság kiderüljön.

már pedig ez sokkal jobban szolgálja a szociális bé-
két, mint egy olyan követelés megítélése, vagy meg-
nem ítéltése, amelynek alapos vagy alaptalan volta
perújítás nélkül teljes egészében megállapítható nem
volna.

Ha valakinek lakásában rádióvezetékét, vagy an-
tennát találunk, éppen úgy megbüntetik,
mintha titkos rádiója volna.

A rádióműszeresek kötelessége, hogy vevőiket
és megrendelőiket az 1936-ik évi törvény szigorú
intézkedéseire kioktassák.

Ismeretes, hogy a rádiótársaságnak joga van
ellenőrizni bármely lakásban az ország egész terüle-
tén, hogy működik-e titkos rádiókészülék. A törvény
értelmében ugyanis

szigorú büntetéssel sújtandó, aki engedély nél-
küli rádiót tart lakásában.

Nemcsak a rádiókészülék be nem jelentését büntetik,
hanem

akkor is kiroják a bírságot, hogyha a rádió már
nincsen a lakásban, de meg lehet állapítani a
lakásban maradt antennából és vezetékből,
hogy a rádió fel volt szerelve.

Előfordul, hogy egyes lakók, akik szabályszerűen be-
jelentett és ellenőrzött rádiót használnak, a lakásból
való elköltöztetésük alkalmával nem szerelik le a vezeté-
ket, hanem csak a rádiót viszik magukkal és a rádió-
társaság az ottmaradt vezetékek bizonyítékára hi-
vatkozva, a törvény értelmében az új lakó terhére
rója a régi lakótól ott maradt és a társaság ellenőrei

és a városokban ismét az iparosok legyen az álta-
lános jótét egyik nélkülözhetetlen forrása és tá-
nyesője. Nem kell egyéb hozzá, mint az a megér-
tés, ami ezekből a régi okmányokból kihangzik.

A kormányzatok egyelőre fontosabbnak tart-
ják a nagyipar támogatását és fejlesztését. A ked-
vezmények, melyeket a nagyipar élvez, semmivel
sem kisebbek, mint a kézművesek hajdani „kivált-
ságai”. Amíg belátják, hogy a kézművesség ugyan-
ezt a támogatást még sokkal inkább megérdemli,
a társadalomnak kell az iparosok mögé állani:
összefogással és a kézműves munka megbecsülésé-
vel.

MEGOLDHATATLAN HELYZET.

— A férjem — mondja Maceráné, — egy utol-
só, kellemetlen fráter.

— Malvin, — mondta nekem tegnapelőtt —
én folyton csak emésztetem magam.

— Miért? — kérdeztem meglepődve.

— A napokban elgondoltam, hogy mi lenne, ha
elválnék tőled? Spekuláltam, spekuláltam és rájöt-
tem, hogy nélküled rémes lenne az élet.

— Csirkefogó, — nevettem el magam — ezért
emésztod magad? Hát ha úgy érzed, hogy nélkülem
rémes lenne az életed, itt vagyok neked, ne gondolj
rá, veled maradok szívesen.

— Ne fáradj vele, — felelte a férjem.

— Miért? — kérdeztem megint.

— Mert így még rémesebb.

BISMARCK.

Egy diplomáciai ebédnél egy követség tagja Bismarck
mellett: A követség bizonyos diplomáciai
előlekedésében mindenképpen meg akarta nyerni a
maga számára a herceget. Előbb „főmagasságodnak”
nevezte, később „kedves hercegnek” és még később
„kedves Bismarcknak”.

Bismarck háztámban volt az asszony beindoká-
val a mosolyogva mondta neki:

— Ottó a keresztnevem, kegyelmez az aszo-
nyom.

által felfedezett vezetékeket. Ilyen esetek rendszeren
azzal végződnek, hogy

az új lakót éppen úgy megbüntetik, mintha tit-
kos rádiót működtetett volna.

Az ilyen alkalommal felvett jegyzőkönyv ellen, ami-
kor azt az ellenőrző közeg kiállítja, az érdekelt fél a
lakhely szerint, illetékes törvényszékhez ellenmon-
dással (constestatie) élhet. Az ellenmondáshoz cento-
landó a félnek kikészített jegyzőkönyv és annak
megemlítése, hogy a lakásban maradt rádióvezeté-
kek nem képezik az ellenmondást benyújtó tulajdo-
nát, hanem az előző bérlő birtokában vannak, amit
természetesen bizonyítani kell és végül az összes elő-
terjesztett bizonyítékok mellett csatolandó még az il-
letékes postahivatal nyugtája a bírság egész össze-
géről, amelyet a megbüntetett fél már a kontesztá-
ció benyújtása előtt kiegyenlített tartozik. Kötelezi
a törvény a kontesztációt benyújtót arra is, hogy be-
adványában az illető törvényszék székhelyén kitér-
tési lakhelyet is nevezzen meg. Az ellenmondást a
jegyzőkönyv vételétől számított tizenöt napon belül
kell benyújtani a törvényszékhez. A fenti forma-
gok bármelyikének elmulasztása a konstestáció el-
utasítását vonja maga után.

Kétségtelen, hogy valamennyi állampolgártól
nem kívánható a fenti jogi helyzetnek alapos és
részletes ismerete, de annál inkább elvárható a rádió
műszeresektől, akiknek a rádió nyújtja a megél-
tést. Amikor tehát új lakásba költözött megbízójuk-
nak rádiót szerelnek le, tartásuk fontos kötelességük-
nek, hogy a rádióval kapcsolatos legkisebb alkat-
részt is összeszedjék és a régi lakásból eltávolítsák,
nehogy az új lakó önhibáján kívül a fent részlete-
zett kényelmetlen helyzetbe jusson.

Ugyanez a helyzet akkor is, hogyha rádió eladá-
sával nem foglalkozó egyén rádiókészüléket tart la-
kásán, még abban az esetben is, hogyha a rádiót
nem működteti.

Általában fontos kötelessége minden rádiómű-
szeresnek, hogy az 1936 évi április hó 4-én megje-
lent rádiótörvény valamennyi rendelkezését pontosan
ismerje és a vele dolgoztató feleket az őket érdeklő
intézkedésekre minden esetben figyelmeztesse.

Törvények, rendeletek nem tudása
nem mentség...

Kell-e az iparosnak könyvet vezetni és ha igen, hogyan

Mit llnak elő az iparosok kötelező üzleti könyvvitelével kapcsolatosan
a különböző törvények?

Mennyibe kerül a legegyszerűbb kisipari műhely
üzleti könyveinek felfektetése

Irta: KLEIN JENŐ
adó és könyvszakértő Oradea.

Utánnyomás csakis a cikkirő beleegyezésével.

Ujévi ajándéku! szántam e cikket a kisiparos-társadalomnak. Szeretném, ha kellő hasznát tudná venni.

A kisiparos könyvviteli problémájának megoldása nem olyan egyszerű, mint amilyennek első pillanatra tetszik. Hiszen a kisiparos fogalma maga is más, aszerint, hogy adószempontból vett, vagy a munkakamarához való hozzátartozás szempontjából vett kisiparosról van szó.

Az egységesített egyenes adók törvényének 48-ik cikkében hivatkozott fényűzési és forgalmi adótörvény új számozásu 9-ik cikke szerint kisiparos ugyanis az, aki nem használ 5 lóerőnél több gépi munkát, aki nem foglalkoztat 7 munkásnál többet és nem ad ki a munkásoknak lakásukon elvégzendő munkát. Viszont az ipartörvény 151-ik cikke értelmében kisiparos még az is, aki 20 lóerőjű géppel és 10 munkással dolgozik.

Komplikálja a helyzetet a cégbejegyzési törvény is. E törvény értelmében ugyanis cégbejegyzésre köteles minden olyan kisiparos is, aki nemcsak megrendelésre dolgozik, hanem kereskedőknek is eladja gyártmányait. Ezáltal ugyanis kereskedővé is minősül. Ebből azonban az a furcsa helyzet fog előállni, hogy az ilyen kisiparos nemcsak a munkakamarának a tagja, hanem tagja a kereskedelmi és iparkamarának is. Addig, amíg ezt a visszás helyzetet törvénnyel, vagy minisztertanácsi napló alapján hozott rendelettel nem rendezik, az érdekelt kisiparos valószínűleg fizetni fogja az adóköteles jövedelme után mindkét kamarai adicóális adót. Nevezetesen a fél százalékos munkakamarai és az egy százalékos kereskedelmi és iparkamarai adicóális adót.

Azt a kérdést, hogy a jövőben a könyvviteli kötelezettség alól kik lesznek mentesítve, rövidesen tisztázni fogja az egységesített kereskedelmi törvény, amelynek javaslata, hír szerint, már a képviselőház törvényelőkészítő bizottsága előtt fekszik. A javaslat állítólag mentesíteni akarja a könyvviteli kötelezettség alól a kis forgalmat lebonyolító kereskedőket (comercianti cu traficul mic).

Egyelőre azonban a jelenleg érvényben levő törvények szerint egyes alsóbbfokú bíróságok határozataival ellentétben, a semmitőszék egyesített tanácsának 10-es számú elvi jelentőségű határozata értelmében a kiskereskedőknek és kisiparosoknak is kell kereskedelmi könyvet vezetniük. Ez alapon a pénzügyminisztérium rendeletileg már utasította is közegeit arra, hogy a jövőben minden körülmények között követeljék a kiskereskedőtől és a kisiparostól, hogy különbeni bírság terhe mellett, ténylegesen vezessék is a törvényesen előírt könyvet.

Hivatkozhatnánk arra, hogy addig, amíg az ipartörvény nem írja elő, hogy a kisiparosnak a tulajdonképpeni szakmáján kívül, könyvviteli vizsgát is kell tennie, nem szabadna a kisiparost büntetni, mert képtelen szabályszerűen vezetni kereskedelmi könyvet. Hivatkozhatnánk arra is, hogy szűkös jövedelméből nem telik az iparosnak ugynevezett bejáró könyvelő alkalmazására. Sajnos, hiába hivatkozunk. Megállapítható ugyan, hogy az adótörvény számol eme körülménnyel annyiból, hogy az új számozásu 103-ik cikk f) pontja szerint a kisiparos nem sújtható bírsággal azért, mert nincsenek kereskedelmi könyvei. Igen ám, de az adótörvény újabb keletű, az 1927. évben életbe lépett belyegtörvény 75-ik cikke mégis az évi ipari adónak egyengető bírsággal bünteti a kisiparost, ha

ténylegesen nem vezet a belyegtörvény 4-ik cikkének 19-ik pontjában előírt és megfelelően felbelyegzett kereskedelmi könyvet, vagy visszautasítja a fiskus közegének azok felmutatására vonatkozó kérését. Eppen a belyegtörvény vonatkozó cikkével indokolta a semmitőszék egyesített tanácsa a már hivatkozott határozatát.

Ha csak arról volna szó, hogy a fiskus az államkincstár fokozott szükségleteire való tekintetből ragaszkodik ahhoz az illetékhez, amelyhez a kisiparosok kereskedelmi könyveinek szabályszerű vezetése folytán jut és sem a fiskus, sem a kisiparos részéről nem játszik szerepet, hogy kereskedelmi könyvek alapján állapítsák meg az adótörvény értelmében a 3 éves patenta fixás időtartamra szóló évi adóköteles jövedelmét, úgy a sokféle törvény dacára is, meg lehetne találni azt a legalkalmasabbnak látszó megoldási módot, amely egyaránt megfelel a fiskus és a kisiparos érdekeinek. Ez a megoldási mód az lenne, hogy adójának negyedévenkénti líróvása alkalmával minden bírságtól mentesen, fizesse meg a kisiparos az államkincstárnak azt a negyedévi részeszeget, amelyetől a fiskus a kereskedelmi könyvek szabályszerű vezetésének hiányában évente el esné. A kereskedelmi könyvek illetékének ez az évi megváltása, a cikkem befejező részében közölt összeállítás értelmében nem tehet ki többet, mint 111 leit.

Csak hogy a hitelélet feltámasztása szempontjából rendkívül fontos és ezért könnyen meg is érthető az a törvényes rendelkezés, hogy

aki hitelt vesz igénybe, köteles szabályszerűen vezetni is a kereskedelmi könyvet.

Itt merül fel az a kérdés, vajon mégis érdekében állhat-e a kisiparosnak, hogy legalább az egyszerű könyvviteli rendszer szerint vezesse a könyvet, illetve, hogy megtanulja ezt a nem is olyan nehéz könyvviteli rendszert.

Ismeretes, hogy az állam egy nagyszabású Kisipari Hitelintézetet akar létesíteni. Ez a hitelintézet azonban nem állana egyenes összeköttetésben magával a kisiparossal, hanem csak a kisiparosok már meglevő, vagy ezután megalakulandó különféle szövetségeivel. A szövetségeti eszmében rejlik és szinte magától értetődik, hogy a kisipari szövetségek felelősséggel tartozó vezetőségei, éppen a kisiparosok összességének érdekében kénytelenek lesznek ragaszkodni ahhoz a feltételhez, hogy szabályszerű időközönként felülvizsgálják, vajon tényleg a kért célra használták-e fel a kisiparosok a nekik ipari termékek előállítására folyósított, rövidebb lejáratu, vagy a mű-

helyberendezés céljára szolgáló, hosszabb lejáratu hitelek. Ez a felülvizsgálás pedig leggyorsabban és legalaposabban a szabályszerűen vezetett kereskedelmi könyvek segítségével történhetik meg.

Milyen könyveket kellene tehát vezetniök a kisiparosoknak?

Ezidőszerint a belyegtörvény 4-ik cikkének 19-ik pontjában előírt Inventar-t (Leltárt) és Jurnal-t (Naplót).

Az Inventar-t rendszerint a polgári év végén, december 31-én szokták felvenni. Ez azt jelenti, hogy leltárba kell venni, vagyis be kell írni az inventar-könyvbe, hogy miből áll a kisiparos vagyona (aktívája) és mi a tartozása, vagy terhe (passzívája). Az egészséges helyzet az, ha a vagyon nagyobb, mint a teher. A kettő közötti különbözetet tiszta-vagyonnak szokás nevezni. Ha a legutolsó évi tiszta-vagyon összege nagyobb, mint az azelőtti év tiszta-vagyon összege, úgy az üzleti év a különbözéggel megfelelő tiszta-nyereséggel zárult. Megfordított esetben veszteség mutatkozik. Az évi tiszta-nyereség összege e cikk keretében fel nem sorolható különféle okoknál fogva, nem azonos az évi adóköteles jövedelemmel. Ama patenta fixás kisiparosok tájékoztatására, akiknek a 3 éves adózási időtartamuk 1937 április, 1-ével lejárt, január hava folyamán tehát büntetés terhe mellett írásbeli adóvallomást kötelesek tenni, megemlítem még, hogy az adóvallomási évi bruttó jövedelem (venitul brut) kérdőpontjába azt az összeget írják be, amely az által mutatkozik, ha a tiszta-nyereség (venitul net) összegéhez hozzáadják valamennyi rezsijüket, amely az év folyamán felmerült. Ilyenek: a műhelybér, az adóterhek, a segédek és tanoncok bére, a fűtési és világítási, valamint egyéb költségek, a háztartás céljaira felvett összegek, stb.

Hogy a leltári adatokat egészen pontosan fel lehessen venni, szükség van a Jurnal (Napló) rendszer vezetésére is. E cikk keretét messze túlhaladná, ha a Jurnal részletes ismertetésével is kelene foglalkoznom. Egyelőre tehát csak annyit, hogy az idén adóvallomást tenni köteles kisiparosok, akik az 1936-ik év egész folyamán vezették a Jurnal-t, a cifra de afaceri (eladási, vagy megrendelési forgalom) rovatába csak azt az összeget írják be, amely a Jurnal pénztári bevétele rovatának az egész év folyamán való összeadása folytán mutatkozik.

Ki kell itt hangsúlyoznom, hogy annak a kisiparosnak, aki olyan termékeket állít elő, amelyek valamennyije forgalmi adóköteles, határozottan érdekében áll a szabályszerű könyvvitel. Ugyanis a forgalmi adókönyvből a fiskus közege hajszála meg tudja állapítani az évi forgalmat. Szabályszerűen vezetett könyvek hiányában azonban a fiskus közege a saját becslése alapján állapítja meg a forgalom utáni bruttó jövedelmet. És ugyancsak a saját becslése alapján állapítja meg az év folyamán felmerült rezsioösszegek jelentékeny részét is. Az adóköteles jövedelem illy módon sokkal nagyobbban mutatkozhatik, mint amennyi a valóságban. Adott körülmények között a kisiparos tehát a patenta fixa lejáratu utáni újbóli adókövetéskor, nemcsak a patenta fixa addigigani magasabb osztályába sorozható, hanem esetleg ki is emelhető a patenta fixából, ami nem csupán reá nézve sérelmes, hanem sérelmes lehet mindama kisiparos társaira is, akiknek az adóját becslés alapján a vele való összehasonlítás útján állapították meg már azelőtt.

Tulzott megadózottatás esetén a szabályszerűen vezetett könyvek az adótörvény 39-ik cikke b) pontjának 2-ik bekezdése szerint és a 80-ik cikk értelmében is, módot adnak arra, hogy a kisiparos meg tudja védeni az érdekeit már az adófelelbezési bizottság előtt is a pénzügyminisztérium által kinevezett könyvszakértők valamelyikének kiküldetése által. Az adófelelbezési bizottságnak a törvényben meghatározott szabálytalan esetek kivételével, el kell fogadnia a könyvszakértő véleményét. Annak eset-

Szalagfűrészek eladók

egy Kirchner gyártmányu, 105 cm. kerékátmérővel, rönkvágásra is alkalmas és egy kisebb belföldi gyártmányu, olcsó áron megkapható. Érdeklődni:

REINHART FÜLÖP bútorgyár

ARAD, Str. Horia 2. szám.

leges el nem fogadását kellően kell indokolnia. Szükség esetén százezer lein alóli adóköteles jövedelem esetén meghatalmazott ügyvéd igénybevétele útján a törvényszékhez, ennél nagyobb adóköteles jövedelemnél a táblához lehet fordulni jogorvoslatért. A bíróságok perrendszerileg veszik tárgyalás alá az adóügyeket is. Ha a kisiparos bizonyítani tudja az igazát, úgy pernyertes lesz. Persze az igazságnak a bebizonyítása fáradságba és elég költségbe is kerül. Hiszen a könyvszakértőn kívül az ügyvédet is meg kell fizetni. Ennek azonban kalkuláció dolgának kell lennie! Kérdelem vajon nem alaposan kalkulál-e minden gondos iparos, amikor bármilyen munkát vállal el. És vajon nincs-e a munka elvégzése közül éppen elég veszendősege? A modern kisiparosnak felül kell emelkednie apró kicsinyességeken, ha úgy kívánják meg az érdekei.

Ki kell itt térnem még arra is, hogy a kereskedelmi könyveket román nyelven kell vezetni, mert ellenkező esetben a könyvek alapján való megadóztatásnál külön pótdótot is kell fizetni, ami a vonatkozó pénzügyminiszeri rendelet értelmében jelenleg az ipari adónak 12 százalékát teszi ki.

Összefoglalva az előadottakat, a kisiparosok könyvviteli problémája olyan probléma, amelynek kellő megoldásáért áldozatokat kell hozni. Ha ez a probléma az egységesített kereskedelmi törvényjavaslat parlamenti tárgyalásánál szóba fog kerülni, egészen bizonyos, hogy a képviselőházban Szabó Róni képviselő ur az ő szakavatott módján, a szenátusban pedig Samoilă szenátor ur, az ökirályságbeli Kisiparosok Szövetségének elnöke szintén szakzszerűleg fog hozzászólni. De igyekezzenek a kisiparosok saját egyéni összeköttetések útján is a megyéjükbeli képviselő és szenátor urakat ügyüknek megnyerni. Annival is inkább, mert az ipartörvény alkotta jelenlegi helyzetben nem lehet komolyan kívánni, hogy a munkakamarák alaposan foglalkozhassanak a kisiparosok könyvviteli problémájával. Amit, ha mégis megtesznek, dicséretükre fog válni.

Addig is, amíg a jövőre nézve biztos tájékozódást fognak nyerni, vessenek a kisiparosok magukkal számot, mi az előnyösebb amúgy is szorongatott helyzetükben. Fizessék-e a kereskedelmi könyvek tényleges vezetésének hiányában ipari adójuknak egynegyedét bírságként, amit a fiskus könyörtelenül be fog hajtani rajtuk, avagy sürgősen segítsenek magukon valahogyan úgy, hogy a közel jövőben biztosan jelentkező fiskusi közegnek legalább az 1937-ik év folyamáról tudjanak románul szabályszerűen vezetett kereskedelmi könyveket felmutatni. A pénzügyminisztérium egyik rendeletében ugyanis a kisiparosok kereskedelmi könyveinek rendbemozgatására utolsó terminusként 1937. január 15-ét tűzték ki. Ezen időpontig nem vesznek fel újabb kiadású jegyzőkönyveket, sőt a már korábban felvett ilyen természetű kiadású jegyzőkönyvek is érvényüket veszítik, ha a kereskedelmi könyvek rendbemozgatása a szóbanforgó időpontig megtörtént és azután is szabályszerűen vezetik a könyveket.

A kereskedelmi könyvek vezetésének elhatárolása esetén ajánlatos, ha az Inventart és a Journalt egy jobb könyvkereskedőnél szakmák szerint csoportosítottan szerzik be a kisiparosok. Az ilyen könyvkereskedő ismeri a pénzügyigazgatóságok erre vonatkozó formalitásait és ha tömegesen rendelik meg nála az előírt könyveket, a könyvek ára is olcsóbb lesz és az időmegtakarításon kívül, a könyvek pénzügyigazgatósági hitelesítése, csak a ténylegesen felmerült költségekbe fog kerülni.

Ezen költségek a következők. Két kérvényre, egyenként felragasztandó 8 leies okmány. és 1 leies repülőbélyeg, vagyis 18 lei. Ugyancsak 18 lei bélyeg ama nyugta (recepia) miatt, amellyel a pénzügyigazgatóság a könyvek kellő felbélyegzését külön is igazolja. Az egyes pénzügyigazgatóságoknál divó szokás szerint, könyvenként legfeljebb 30 lei, vagyis 2 könyvért 60 lei, az elhasznált pecsétviasz, gyufa és egyéb költségért.

Elég, ha minden kisiparos egyelőre egy 6 oldalas Inventart és egy 30 oldalas Journalt szerez be, mert kellő nagyságban és megfelelő rovatozással az legalább 2 évre elegendő. Miután laponként 5 lei okmánybélyeg és 2 lei repülőbélyeg kell minden egyes könyvre felragasztani, a két könyvnek pedig összesen 18 számozott lapja van, a könyvnek felbélyegzése 18×7 leibe, vagyis 126 leibe kerül. Ugy, hogy az összköltség 222 leit tesz ki. A pénzügyigazgatósági nyugtát (recepia) ajánlatos a vonatkozó könyv hátsó fedéllapjára ragasztani, mégpedig oda, ahol a könyv hitelesítése pecséttel is igazolva van.

SZENT ISTEN, MEGINT EGY ÚJ NÉV.
Az alacsony sorból felvergődött kitűnő nőt elnevezték Proliane Haid-nek.

Sulyos kifogások az adminisztráció ellen a betegsegélyző évi közgyűlésén

Kifogásolták, hogy az igazgatóság 1936 utolsó napjában terjesztte elő az 1934—35-ik évi mérleget. — Új közgyűlést kell tartani, mert a megválasztott tiszttal nincs megelégedve a kormány és a betegsegélyző igazgatósága.

Miért deficitos a betegsegélyző zárszámadása?

Bucuresti jelentés szerint a központi munkásbiztosító pénztár karácsony előtt tartotta meg rendezési közgyűlést. I. Nistor munkügyi miniszter elnökléssel.

A közgyűlésen terjesztette elő a munkásbiztosító vezetősége az 1935 évi mérleget és jelentést, amelynek tárgyalása alkalmával éles kritikák hangzottak el a munkásbiztosító működésével szemben. Kifogásolták a felszólalók, hogy a munkásbiztosító az 1936. év végén terjesztte elő az 1934—35. évi mérleget, majd

rendkívüli közgyűlés összehívását sürgették, amely felülvizsgálja a munkásbiztosító újabb zárszámadásait.

A munkásbiztosító vezetősége jelentette, hogy az állam a törvényben előírt segélykvótát az utóbbi két esztendőben nem szolgáltatta be, aminek következtében deficitos a munkásbiztosító költségvetése. Sulyos kifogások hangzottak el

a munkásbiztosító orvosainak javadalmazása miatt is.

Az orvosi kar delegátusa azt követelte, hogy a kórházi pénztáraknál állítsák vissza

a szabad orvosválasztást

rendszerét és az orvosokat részesítsék megfelelő javadalmazásban.

A munkások kiküldöttel újabb diszpenzárok felállítását sürgették.

A közgyűlésen a következő új igazgatóságot választották meg: Penescu-Kertsch, Mircea Ionescu, Ing. Ionică, N. Margarit, Al. Samoil, Niculescu-Ritz, mint a munkaadók delegátusai, I. Mirescu, Ef. Gherman, N. Munteanu, I. Flueraş, Vasile Constantinescu és Ilie P. Calciu, mint a munkások megválasztottai.

A közgyűlés bizottságot delegált a munkásbiztosítási törvényt módosító javaslat elkészítésére. Módosítani fogják a munkásbiztosítási törvény ama részeit, amelyek homályos intézkedéseket tartalmaznak.

Bucuresti-ből érkezett jelentés szerint a pénztár új igazgató-választmányának fentebb közölt összeállítására nem felelt meg a kormány és a pénztár-vezetőség szempontjainak és ezért a megválasztott tagok egy része lemondott, hogy új választás legyen kiírható. Ez megtörtént. Nistor munkügyi miniszter január 17-re hívta össze a közgyűlést, amely az igazgatóságot újrávalasztja. A pénztár egy-egy közgyűlése kerekén 500.000 leinyi költséget emézt fel. A két közgyűlés tehát a pénztárnak egymillió-jába kerül.

IN DER GESCHICHTSSTUNDE.

Lehrer: „Jetzt habe ich von Diana, Hektor, Pluto usw. gesprochen.“

Fritzchen: „Herr Professor, warum hat man den Göttern denn lauter Hundenamen gegeben?“

KESEI HOZADEK.

Oroszországban meghalt egy szidó, aki valamikor nagyon gazdag ember volt, és a szovjetrendszer mindenét elvette és élete utolsó éveit mint koldus tengette végig. A haldios ágyán az volt a kívánsága, hogy a koldustársaságját tegyék melléje a sírba.

Mikor a menyországba ért, egy szép, érdekes kintészű, szakállas emberrel találkozott.

— Kihes van szerencsém? — kérdezte a koldus.

— En Karl Marx vagyok.

Marx végignézett a kolduson és megkérdezte:

— Hát maga mit visz a kezében?

— Ez a kamat.

Micsoda kamat?

— Az ön Kapitál-jának a kamatja.

VIER VERLOBUNGEN.

„In den letzten zwei Jahren waren in unserer Familie vier Verlobungen.“

„Wieso? Ihre Familie ist doch sehr klein, wer hat sich denn verlobt?“

„Meine Schwester.“

Nagyban folynak már az előkészületek az e hó 17-én tartandó

Aradi Sütőiparosok Báljának.

Az aradi sütőiparosok e hó 17-én este 9 órai kezdettel rendezik meg az Iparos Kulturház nagytermében és az összes helyiségeiben hagyományos táncmulatságukat, amelynek ugyancsak hagyományos sikere előreláthatólag ebben az esztendőben sem fog elmaradni.

Az aradi sütőbál előzetes megszervezése nagy apparátussal már meg is indult. Stoica Radu elnök, Raun János volt elnök és Weiss Siegfried vezetésével tagokból álló bál bizottságot választott a szindikátusi taggyűlés és ez a bizottság Takács István, volt elnök, főrendező segítségével minden lehető el fog követni, hogy a megjelenők számára kellemessé és a jóléti céljára hasznossá tegye az aradi sütőiparosok bálját. A rendezés nehéz munkájára a következő vezetéségi tagok vállalkoztak még: Fischer József, Kárpáti Béla, Adalbert Albert, Weiss Sándor és László, Bede István, Kolcza Alajos, Mészáros György, Stefanovici Clemens, Kristyóry Sándor, Rétfalvy Adolf, Reiland József, Hartmann Lőrinc, Niehammer József, Schwartzberg Dezső, Cristea Mihály. A fiatal Weiss László lesz a cigányvajda.

Az aradi sütőmesterek bálja a rendezőség intenciója szerint a belépődíjon kívül nem akarja külön kiadással is megterhelni a megjelenteket. Nem csinálnak tombolát és más, költséget jelentő attrakciót, ellenben remekbekészült friss péksüteménnyel vendégelik meg külön díj nélkül a hajnali órákban va-

EDMUND MOLNÁR

BIROU COMERCIAL TECHNIC

MŰSZAKI ÉS KERESKEDELMI IRODA

TECHNISCHES HANDELSBÜRO

ARAD, STR. ALEXANDRI 6.

Interurban telefon 570

Telegrams: Molmetal Arad

Ajánlja az alábbi gyárilag új gépeit

Fémipari excenterprések, frictios prések, kézi golyós és emeltyűs prések. Polirozó és köszörű-állványok, golyós ágyval. Centrifugal és kézi szivattyúk (pumpák). Festékszóró berendezések, pisztolyok, bádogliari gépek, SATUK. Körfürész tengelyek faüzemek részére. Heggesztő berendezések és anyagok. Karbid-forrasztgépek (Perceo, Percols, Lucifer). Benzínlámpák.

Megrendszabályozzák a satumarei
pari szakiskola sütődjét.

A satumarei faipari szakiskolának saját sütő-
djéje is van, amely nemcsak a növendékek részére
jut, hanem más iskolák és közintézmények kenyér-
szükségletét is kielégíti. Mint értesülünk, a szak-
iskolai sütődjében az új kenyérbélyegtvörvény ren-
delkezéseit semmibe se vették. Az illegális kon-
kurrencia ellen a satumarei sütőmesterek már több
 ízben panaszt emeltek, azonban ígéretekkel többet
nem értek el. Legutóbb a sütőmesterek helyi cso-
portja ismét beadvánnyal fordult a buzaértékesítő
hivatal központjához, amelyben kérték ennek a vis-
zási helyzetnek megszüntetését.

A valorifikációs hivatal központja most átlá-
tot intézett a megye prefektusához, amelyben hivat-
kozik a sütők memorandumára és kéri, hogy tegye-
nek jelentést, megfelel-e a valóságnak, hogy az is-
kola más intézetnek is szállít kenyeret és bélyegte-
lenül? A leirat utasítja a prefektust, hogy amennyi-
ben ez megfelel a valóságnak, úgy azonnali hatállyal
betiltandó, hogy a satumarei faipari iskola más inté-
zetek növendékei részére is süssön.

A satumarei pékeknek régi sérelme fog így rö-
videsen orvoslást nyerni. Az eljárás sikeréért nagy
elismerés illeti a satumarei sütőiparosok vezetősá-
gát.

BORZASZTÓ.

Két asszony beszélget a délutáni kávé mellett.
— Na és mondja, kedves Káldorné, — szól az
egyik — mit csinálsz most a kedves férjed?
— Ingben és alsónadrágban utazik.
— Borzasztó, borzasztó, ebben a hidegben.

Egészségügyi illeték címén
ujabb teherrel sújtják a kenyeret.

Az egészségügyi minisztérium a múlt hét végén
törvénytervezetet nyújtott be a Constiuiul Legisla-
tívhoz a kenyér árusítására vonatkozó egészségi
szabályok kodifikálása céljából. A törvénytervezet
szerint a jövőben a sütők, ha kilogramonként 10
leinel magasabb áron adnak el kenyeret, kötelesek
lesznek azt egy speciális fix bélyeggel ellátott pa-
pirosba csomagolni, amely papirost a tüdővész el-
leni liga hoz forgalomba. Külön regulament fogja
megállapítani a papir minőségét, a bélyegét és a
papirok különbözőségét, amely a kenyér minősége
szerint fog változni. A papir ára bélyeggel együtt
1 leinel több nem lehet. A csomagolópapírost csak
belföldi gyártól szabad beszerezni. A csomagolópa-
pir árusításából származó bevételt a Liga javára
fordítják.

Természetesen nem hiányoznak a büntető ren-
delkezések sem. Ezek szerint azokat, akik csomago-
lás nélkül árusítanak kenyeret, vagy pedig már egy-
szer felhasznált papírt újból csomagolásra használ-
nak, 5000—10.000 leelig terjedhető pénzbírsággal,
visszaesés esetén pedig a bírság háromszorosával
fogják büntetni.

INDOKOLÁS.

A híres bankdirektornál a héten vacsora volt
és a házigazda tótsot mondott, amelyben kiemelte,
hogy annakidején, mikor a városba jött, nem volt
biz fillér sem a zsebében.

— Na ja, — jegyezte meg csendben egyik ven-
dég — mert vannak más zsebek is.

Az aranyművesek speciális könyveinek vezetési
kötelezettségét január 15-ére halasztották.

Megírtuk, hogy a bucureşti-i ékszerkereskedők
beadvánnyal fordultak a Banca Nationalához,
amelyben kérték, hogy mentse fel őket a speciális
könyvvezetés és a bejelentési kötelezettség alól.

Hasonlóan távirati kérelemmel fordultak az
oradea-i ékszerkereskedők az egyesület ügyésze, dr.
Feld Albert útján a Banca Nationalához. A kére-
lemre egyelőre annyi válasz jött, hogy

a Banca Nationala a speciális nyilvántartási
könyvek beszerzésének határidejét január 15-ig
meghosszabbította.

Egyébként e hó 3-án Bucureşti-ben az ékszerke-
reskedők és aranyművesek országos értekezletet tar-
tanak és küldöttséget menesztenek az illetékes tá-
nyezők elé, amely a kérelmet szóval is elő fogja ter-
jeszteni.

Minden remény meg van arra, hogy a terhes
kötelezettségek alól valóban fel is mentik az érde-
kelteket.

Néhai Farkas Miklós, a turdai iparosok vezére, halála után is mentőakciót indít városa iparos társadalmáért

Múlt hó 14-én halt meg Farkas Miklós és három nappal a halála előtt hitelszövetkezeti
alapszabályokat kért, hogy a turdai iparosbank felállítása érdekében a mozgalmat megindítsa.

Fogadja el Turda iparossága a halott vezér hagyatékát:
alakítsák meg mielőbb az iparos hitelszövetkezetet

Múlt év december 14-én, hétfőn délután 6 óra-
kor szerető családja körében hosszú ideig tartó ki-
nos betegeskedés után 62 éves korában örök álom-
ra hunyta szemeit Farkas Miklós turdai csizmadia-
mester, a turdai Magyar Iparos Egylet és Csizma-
dia Társulat illusztris elnöke, a helyi városi tanács
tevékeny és érdemes tagja, a helyi Magyar Párt al-
előnöke, a helyi református egyház presbitere, a he-
lyi Magyar Dalkör tiszteletbeli elnöke, a Hangya
Szövetkezet és Egyesült Kisegítő Takarékpénztár
igazgatósági tagja.

Egyszerű turdai csizmadiamester volt Farkas
Miklós, de az általa viselt tiszteletli állások fel-
sorolása ennek ellenére is nyolc nyomtatott sort
tesz ki. Elégge benne van ebben az egyetlen körü-
lményben, hogy Farkas Miklós halálával nemcsak
mélyen sújtott családja, hanem városának nagymul-
tu iparossága is pótolhatatlan veszteséget szenved-
ett. Mélyen sújtja ez a gyász a mi iparos ujságunk
köré seregülő munkatársak csoportját is, mert Far-
kas Miklós számos tiszteletbeli állása közepette a
Meseriaşul—Az Iparos turdai főmegbízottja és tu-
dőseítője is volt.

Minket, országos iparos ujságunk szerkesztő-
ségét, elsősorban a mi munkatársunk elvesztése
ért fájdalmasan Farkas Miklós halálával. Szinte
nem is tudjuk elhinni, hogy meghalt. Kezünkben
vannak sorai, amelyeket december 11-én, halála
előtt három nappal intézett lapunk szerkesztőségé-
hez. A levelezőlapot éppen halála napján kézbesi-
tette ki Aradon a postás. Arról volt benne szó, hogy
legyünk segítségére Farkas Miklósnak abban a moz-
galomban, amelyet egy iparos hitelszövetkezet me-
galakítása érdekében Turdán megindított. Szó szerint
közöljük a levelezőlap sorait:

Turda, 1936. XII. 11.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur!

Jókívánságait köszönöm. Most már jobban
érzem magamat. Engedje meg, kedves Szerkesztő
Ur, hogy emlékeztessem szíves ígéretére, a
mely szerint egy helybeli iparos hitelszövetke-
zet megalakítására a szükséges utmutatást nekem
megküldeni szíves lesz. Szóba hoztam az eszmét és
az itteni iparosok között helyesléssel találkozott.
Ha szíves lesz megküldeni a szükséges dolgokat,

karácsony után megindítom a mozgalmat.
Itt jelenleg semmi különös ujság.

Igas híve:

Farkas Miklós.

Amikor ezeket a sorokat Aradon olvastuk, bi-
zony Turdán nagy és szomorú ujság volt: az örök
utra távozott Farkas Miklós holttestét síró család-
tagok állták körül. Azóta megvolt a temetés is,
amely méltóan a Farkas Miklós által végzett jövő-
alkotó munkához, hatalmas megnyilvánulása volt a
város iparossága iránta megnyilvánult szereteté-
nek és hálájának. Elmult szent karácsony ünnepe is,
de Farkas Miklós nem tudja mevalósítani a levele-
zőlapban velünk közölt szándékát. Nincs módjában
megindítani a kisváros iparos hitelszövetkezetének
megalakítása érdekében az iparos mozgalmat. Tur-
da város legagilisabb iparosvezére, aki az utóbbi
évtizedek valamennyi iparos mozgalmából és alko-
tásából minden más helyi iparost messze meghaladó
szorgalommal, tehetséggel és jóakarattal vette ki a
részét, nem irányíthatja a turdai iparos hitelszövet-
kezet megalakításának nagyfontosságú munkáját.

Ez azonban csak látszólag van így. Néhai Far-
kas Miklós, a turdai iparos társadalom halott ve-
zére síri magányában is tevékenykedik a szeretett
iparos közösségért, mert bizonyosak vagyunk abban,
hogy az általa megpendített nagy gondolatot, a tur-
dai iparos hitelszövetkezet megteremtését, lesz aki
megvalósítsa és akadnak az élénk mozgalmi életet
elő város iparosvezérei között, akik ezt az intéz-
ményt mindenben a Farkas Miklós szelleme szerint
vezetik majd és fejleszteni is fogják.

Mély részvétellel és őszinte fájdalommal emlé-
kezünk meg lapunk hasábjain Farkas Miklós halá-
láról, de jólelő elégtétellel tölti el a tudat, hogy hoz-
zánk intézett sorainak nyilvánosságra hozatala révén
a turdai iparosvezér kivételesen értékes egyénisé-
gét egy nagyfontosságú iparos intézmény életre
hívása érdekében halála után is a város iparosságá-
nak szolgálatába tudjuk állítani.

Szeretettel és az iparos érdekek iránt való hű-
séggel kérjük Turda város valamennyi iparosát, ne
hagyják elsikkadni Farkas Miklós munkás életének
számos szemmel látható eredményén kívül a néhai
vezérnek ezt a hagyatékát sem, amelyet ezennel át-
nyújtunk számukra.

Miért szegényedtek le a clui husiparosok?

Három-négy kivétellel Cluj város valamennyi husiparosa szegény ember.

Beteges tünet, hogy az állatpiac árait és a husiparos viszonyait
nem ismerő hivatalnokok döntenek a városi ármaximálásokról

A clui városi tanács a közelmúltban megállapi-
totta a hus maximális árát is. Ez ellen az ármegállá-
pítás ellen a mézáróiparosok tiltakoztak, mert a
bizottság nem vette figyelembe a magas élőállatárak-
at. A felelősség után ismét összeült az ármegállá-
pító bizottság, hogy az árakat felülvizsgálja. Az
ülés, amelyen Dragan dr. polgármester elnökölt
feltűnően ellenséges légkörben folyt le.

Mazuchi kereskedelmi inspektor például úgy
állította be a dolgot, mintha a mézáróiparosoknak nem
lenne más dolguk, mint a közönség kiuzsorázása. Til-
takozott a maximális árak felemelése ellen. Ezt tet-
ték más felszólalók is.

Az elhangzott vádbeszédek után egymásután
szóltak fel a mézáróiparosok, de az ellenséges
légkört nem tudták megtörni. Még Tofán inspektor
sem, aki azt hangoztatta, hogy a maximális csak ár-
ra vezet, hogy gyenge minőségű hus kerüljön forga-
lomba. Elmondotta, hogy Satumaren az árak túlzott
leszállítása miatt a silányabb minőségű az en-berli
fogyasztásra alkalmatlan hus került forgalomba. To-
fán felszólalásának nem volt semmi visszhangja, az
ellenséges légkört nem tudta megtörni.

Dr. László Tibor is védelmébe vette a kipellen-
gézett mézáróiparosokat. Kijelentette, hogy bár a mé-
záróiparosok szindikátusba vannak tömörülve, ez a szer-
vezet nem irányul a közönség ellen, hiszen nem is
minden mézáróiparos tagja a szövetségnek. Egyébként
a mézáróiparosok között életre-halálra menő árverseny
van. Ez az egészségtelen verseny a mézáróiparot
teljesen tönkre tette.

Három-négy olyan mézáróiparos van csak, akinek
van valami vagyona, a többiek mind holdudvar-
gények.

Nehéz küzdelmet folytatnak az étellel, a bőrgyá-
rosok és nagyvágók kezében vannak, akik előlegekkel
kötik le maguknak az iparosokat. Ezek a törzse-
gény mézáróiparosok aztán kalkuláció nélkül árulnak s
nemcsak magukat teszik tönkre, hanem iparostár-
saikat is.

A vágóhídi igazgató beszéde is pusztába hang-
zó szó volt. Nem volt semmi eredménye. A tanács
nem függesztette fel a maximális árakat, hanem a
helyzet tanulmányozására bizottságot küldött ki.

HAJDU ÉS TIMÁR

ELBESZÉLÉS.

Írta: GRACZA JÁNOS.

Most már napfény simogatja ezt a két nevet a suszterbolt fölött. Különösen mióta aranybetűkkel pingálta ki őket a címfestő, tűnnek mindenkinek a szemébe.

Azelőtt persze nem így volt ez. Azelőtt csak Hajdu uram maga volt a suszter a Csuka uccában. Ő volt egyedül ebben az uccában is, meg valami két-három uccában a környéken, így hát ő volt a mestere minden cipőjavításnak, sarokigazításnak, bori-tásnak. Néha, két-három hónapban talán egyszer, akadt egy-egy rendelés új cipőre is, amit rendszerint részletben fizetett ki az a szegény gyári lány, aki csináltatta. Dehát ez nem tett semmit, mert Hajdu uram, a suszter, ilyenkor úgy számított, hogy a várakozási időt is megfizettette. A lelkiismeretét imígyen nyugtatta meg, egy-egy ilyen esetben:

— No, az még nem uzsora, hogy két pengővel többet számítottam. Hiszen legalább félévig várni kell a pénzemre, akkor pedig csinálhatom neki megint az új cipőt...

Hát ebben volt némi igazság, azért hát nem is neheztelt érte senki Hajdu mesterre. Nem, senki a világon!

De más volt itt a hiba, egészen más. Azt kell még szép sorjában elmondanom s úgy derül ki majd lassan-lassan, hogy ez a két név: Hajdu és Timár, miért kerültek egymás mellé?

En nem állítom, de úgy hallottam, hogy a szerencse kedvezése igen sokszor elbizakodottá, hogy azt ne mondjam: gögössé teszi az embert. Ez volt-e az oka, vagy más valami, most már igen bajos volna megállapítani, de az bizonyos, hogy Hajdu Péter a becsületes cipész-mester, igen furcsán viselkedett. Senkinek soha nem köszönt az, sem az uccán, sem másfelé. Nyáron például, mikor vasárnap, szájában a hoeszuszáru pipával, kiállt az uccájába, csak a fogán keresztül dobta oda a szót, ha valaki jónapot kívánt neki. Alig hallatszott, mikor felelte:

— Adjon Isten...

Es ha valaki olyan vakmerő volt, hogy így köszönt rá:

— Jó napot, Hajdu szomszéd!

Köpiött egyet és a pipacsutorát a szája bal sarkából a jobb sarkába tolta át a nyelvével s úgy tett, mintha nem hallott volna semmit, ellenben átbámult az ucca másik felére. Még akkor is így tett, ha öreg ember, vagy öreg asszony volt az illető. Egy szóval: ilyenkor Hajdu suszter nem fogadta el a köszöntést. Pedig azt még az ellenség sem foghatta volna rá, hogy valami nagyuri familiából származott. Mert bizony kocsis volt az apja s amikor a kis Péterke megszületett — a Csuka ucca későbbi elhí-sakodott cipész-mestere, — még az apa-Hajdu kint napszámoskodott valamelyik faluban.

No, hanem a Péterből már ur lett! Cipész-mester. Önálló iparos, ahogy manapság mondanák. Idebent a városban persze. Aztán meg — nini — egyedül is volt a Csuka uccában és hát ment is jól a mesterség, mert munkája annyi volt, hogy alig győzte csinálni: így hát felfuvalkodott, mint a mesebeli béka, amely ökörnek képzelte magát...

Azt hitte bizony, hogy amíg él: mindig így lesz. Mindig ő marad a suszter azon a környéken s a legtöbb gyári lány majd neki fog keregni, ő meg, ha akarja: ismeri az embereket, ha meg nem akarja: rá se néz senkire. Főleg a háború idején, meg az utána következő zűrzavaros időkben, mikor annyi volt a pénz, mint a pelyva s amikor még a napszámos is milliomos volt: düllesztette ki igen a mellét Hajdu uram. Jaj, akkoriban szinte kezelt kellett neki csókolni azért, ha megigazított egy-egy cipőszarkot! Bizony, még fél napig is könyörögtetett magának, mielőtt elvállalt valami munkát...

De hát azok az idők is elmúltak. Csakhamar olyan szegény lett mindenki, hogy most meg már azon panaszkodnak az emberek, hogy élni sem tudnak egymástól. Valami ilyesmi történt Hajdu suszterrel is.

Ugy esett a dolog, hogy az őszel — tavaly, vagy azelőtt volt, már nem tudom biztosan, — egyik reggelen a kőművesek bontani kezdtek egy ablakot azon a sarokházon, amelyikben a Csacsó fűszeres árulgatja hitelbe, no meg pénzért is, a portékáját.

— Nini, hát még egy bolt kerül ide? — álltak meg a járókelők.

Valami kicsit már alábbhagyott ekkorra Hajdu uram a büszkeségével, azért hát ő adott felvilágosítást a kérdezőknek, mert ő maga is a bányász-

kodók közé tartozott, akik a kőművesek munkáját nézték.

— Ide, kérem — mondta tudálékosan, — trafik jön! Egy hadiözeveg kapott engedélyt. Három gyereke van. Mind kiskoru még...

— Ugy? — hagyták rá s tovább mentek az emberek.

— Igen... igen — felelte még Hajdu. — En tudom biztosan, hogy trafik lesz...

S a kezét máris boldogan dörzsölte, hogy nem kell majd messzire menni a dohányért, meg az ünnepnapi szivarért. Jó az, ha közel van a trafik, legalább esős időben is könnyen átszalad az ember és megvan a dohány.

De pár nap múlva homlokára tolta ám a pápaszemet s úgy hívta oda a konyhaajtóhoz a feleségét, ahonnan éppen az új boltra lehetett látni.

— Nna! — mondta. — Gyere már, asszony. Nézd, mi lesz ott?

— Hol? — termett az asszony az ajtónál s az üvegablakon ő is kibámult az uccára.

— Hát ott! Nézd a... Nem trafik lesz, hanem... suszter!

Már ezt az utolsó szót majdnem nyögve mondta ki Hajdu mester. A szava úgy elhalkult, hogy alig volt csengése. S ellépett az ablaktól.

— Ó, hogy a mennykő üssön bele! — keseredett el most az asszony s ő is eljött az ablaktól.

Csönd, nagy csönd támadt ezután Hajdu mester konyhájában. Se ő, se az asszony nem beszéltek semmit. Kifogytak a témából, pedig máskor az asszony szája reggeltől estig be nem állt.

Csak később, úgy dél felé mert kipillantani megint az asszony.

— Péter! — tört ki belőle a keserűség — nézd... nézd csak, táblája is van!

De Hajdu nem volt rá kíváncsi. Pedig akkor már csakugyan ott függött a tábla a bolt fölött s rajta — két pár takaros cipő mellett — kiírva kaoskaringós betűkkel: Timár Benő, cipész-mester. Messzire látszott a tábla, nagyon messzire. Ugyhogy mindenki már az első szempillantásra észrevette.

— No — mondták, hát ez suszterbolt, nem trafik.

Igy hát, ugyebár, természetes volt az, hogy a konkurrenciát leghamarább Hajdu Péter érezte meg. Bizony ő! Mert lassacskán elmaradtak a kuncsaftok, a javítások, rendelések. Egész napokat csak ásitozott Hajdu uram. Alig akadt munkája, vagy ha volt is, hát a bőrét is lealkudták. És most... most nemcsak túrta, ha alkudtak, de olyan barátságos és udvarias volt, hogy majd elolvadt. Még a szobalánynak is így köszönt:

— Kezeit csókolom!

Mikor meg ráért, — de milyen sokszor ráért! — kiállt a kapuba s a kalapját levéve, mélyen meghajolt, amikor mondta:

— Jónapot kívánok!

Mikor pedig a tavasz nyárba szökött s a napsütés mást is kiosalt az uccára, nemcsak őt, — nyájias, mosolygó képpel mindenkit megszólított:

— De régen láttam, szomszéd uram. Hogy van, hogy van?

Vagy, ha asszony volt éppen az illető, akkor meg így szólott:

— Nini, Zauza néni!... Milyen jó színe van! Akár a virág, olyan!...

Csakhogy nem ért ez most már semmit. A hír, hogy az új suszter szépen is, meg olcsón is dolgozik, elterjedt mindenrová. Volt is neki annyi munkája, hogy alig győzte. Aztán meg fiatalember is volt, hát szebb munkát tudott csinálni, mint az öreg Hajdu, aki már szemüveggel nézte a tűt, mikor foltot tett a cipő oldalára. Durva, vastag volt az öltése, amazé pedig finom, apró, alig látható. És az új cipő, amelyik kikerült a keze alól, olyan volt, hogy festeni se lehetett volna szebbet.

Hajdu uram csak úgy szédült, mikor látta valakinek a lábán. Olyankor mindig meg kellett neki törülni a szemüvegét, mert — mitől, mitől se — könnypára futotta be. S a kebléből sóhajítás szakadt fel. Az ablaktól pedig szomorúan fordult el, ahol akkoriban órákig bámult át a másik suszterhez. A szíve is keserűen facsaródott össze, mikor látta, hogy amahoz egymásután mennek a munkával, őrá meg az ajtót se nyitja senki.

Aznapi reggel pedig, mikor egy felgyűrt ingujjú inasgyerek ugrott ki a Timár Benő boltjából, az asszony megrendülve állt meg a konyhaajtónál.

— Nézd — rebegte, — inasa van neki! Ez...

ez... nem megy el innen soha...

Ekkor kirobant Hajdu uram arcán az indulat. Akkorát ordított, hogy majd a padlás szakadt rájuk:

— Majd megyünk mi! Maradjon itt az a gazember!

Még délben is rákvörös volt az arca, mikor kanalizálni kezdték a szegényes ebédet. Akkor is arról pattogott, hogy így, meg úgy, elköltöznék a Csuka uccából másfelé, ahol nem veszi ki senki a szájukból a kenyeret. Hajdu uram dühöngött, az asszony pityergett, de Jucika, a leányuk — akiről eddig meg is feledkeztem, — nagyot bámult a két barnafényű szemével. Hol az apját, hol meg az anyját nézte, miközben a kanál is megállt a kezében s csak később, nagysokára szólalt meg:

— De apus, miért mennénk el?

— Miért? — meredt rá egy pillanatig az apja, hogy aztán harsogva kiabálta: — Azért, mert az a nyomorult... az a csiszlik... az! — mutatott ki karjával a suszterbolt felé, — az ott ni!... nem hagy bennünket élni!...

Jucika most hirtelen ráhajolt a tányérjára s gyorsan kezdte kanalizni a levest, nehogy meglásák rajta, hogy az ő arca is lassan kipirul. Többet nem szólt semmit, de nem is nézett, sem az apjára, sem az anyjára. Csak ment mingyárt ebéd után a dobozgárba, ahol dolgozott.

Attól kezdve csöndes, szótalan volt a leány. De ezt nem vették észre Hajduék. Hogy sápad, színtelenedik, meg hogy sir is néha, de csak úgy csöndben magában: azt sem látták meg rajta.

Talán soha nem is veszik észre, ha ki nem pillant Hajduné éppen akkor az uccára, mikor egyszer Jucikát a Csacsó fűszereshez küldte valamiért.

— Péter — mondta izgatottan, — gyere hamar!

— Lassan kázmálódott oda Hajdu

— No, mi az?

— Juci, meg az... az a másik... beszélgetnek!

— A mi lányunk?

— Az, az...

Hajdu uram nagyot mondott erre. Olyat, hogy nem volna illő leírni. S dult-fult, ahogy az öklét ráta, ki az uccára, Jucika felé...

— Csak haza gyere, majd adok én neked, te... te... hogy azzal szóba álltal!

Határozottan, keményen szembe állott ekkor Hajduné az urával.

— Semmit sem szabad tenni, Péter. Egy szót se szólj! Érted? Majd én elintézem...

Hát csakugyan elintézte Hajduné a dolgot. Még pedig úgy, hogy kifaggatta Jucikát, aki sirva vallotta be: annyira szereti Timárt, hogy meg tudna halni, ha nem adnák hozzá. S két hónap múlva szennációja volt a Csuka uccának: Hajdu Jucika meg Timár Jenő, a cipész-mester, örök hűséget esküdtek egymásnak.

Az öreg Hajdu is bekerült a boltba, ahol jókedvvel dolgozgat. Hiszen ott van már az ajtó fölött, szép aranybetűkkel a táblán: Hajdu és Timár. A szívről elmúlt a keserűség.

A szerencse most már együtt mosolygott rájuk.

LESZÜJTOTT APA.

Mikor Cooper Gary, a híres moziszínész, öt testvér Benjaminja, bejelentette atyjának, hogy a színpadra akar lépni, az öreg ember kétségbeesetten emelte égre kezét:

— Mit vétettem ellened, teremő Isten! — tört ki belőle a keserűség. — Őt gyermekeim közül az egyik festő, van egy lányom, aki regényeket ír, egy harmadik gyermekem dalokat komponál és most Gary moziszínész akar lenni!

— Nyugodj meg, papa — csendesítette az öreget Gary. — Ne felejtse el, hogy legidősebb fiad, Jess, a friscoi Grand Hotel liftosa s elegat keres, hogy megéljen az egész családdal!

FREUNDINNEN.

„Ihre Freundin imponiert mir. Sie sagt jedem ganz offen, dass sie schon achtundzwanzig ist.“

„Das sagen doch die meisten Frauen, wenn sie fünfunddreissig sind.“

CSAK RÖVIDEN.

A tanító nyelvtanra tanítja Mórickát.

— En nem kiáltok, te nem kiáltasz, ő nem kiált, mi nem kiáltunk, ti nem kiáltotok, ők nem kiáltanak... ismételd est Móricka.

— En nem kiáltok, te nem kiáltasz, ő nem kiált, mi nem kiáltunk, ti nem kiáltotok, ők nem ki-

Meddig bírják a két nagy pusztító, a háboru és az idő támadásait a mai idők gigászi építményei

Borus gondolatok a közelmúltban porig égett londoni Kristály-palota romjai fölött.

Elég egy új világháboru és kőkorszaki színvonalra süllyed a büszke európai ember

Írta: CSISZAR LAJOS.

Az emberiség újra szegényebb lett a civilizációnak egy nagyszerű eredményével: leégett a londoni Crystal Palace, a föld első ipari világkiállításának szenzációjaként épült épületsodája.

1851-ben tartották Londonban az első világkiállítást, melynek iparcarnokjaként nemcsak méreteiben volt óriási a már egyszer 1866-ban leégett csarnok, hanem egyben technikai nevezetesség is, mert két építőanyagból épült csupán: vasból és üvegből, tehát a legkevesebb számú anyagból, ami elképzelhető. Annak idején éppoly világ szenzáció volt, mint a 80-as évek párisi világkiállításának meglepéseként tiszta vasból épült 300 méter magas Eiffel-torony.

Az angol vasipar az első világkiállítás idején volt diadalának kezdetén. Verseny társ nélkül állott a világban. Meg kellett mutatnia a földkerekségnek a jövő technikai fejlődés új irányát, a vasanyag felhasználási lehetőségének széles perspektíváját. Így épült meg vasból és üvegből a londoni Kristálypalota.

A Kristálypalotát Paxton József építész tervei szerint az akkori világkiállítás különféle pavillonjából kikerült anyagokból építették fel most elpusztult alakjában. Három részből állott: s teljes hossza a 700 métert meghaladta. Szélessége 30 és 50 méter között, magassága az 50 méter fölött volt. Kétféle ugyancsak üvegből s vasból kör alakú torony őrizte. Mintha a pizai tornyot egyenesítették volna ki, csak kárcsubbak voltak és a magasságuk 86 métert tett ki. Egyszóval mintha egy európai nagyváros üvegrel fedett pályaudvarát 8-10 szerez méretekben építették volna fel, úgy képzelhető ez a technikai történelem változását jelző műemlék.

Nemcsak kulturtörténeti szolgálatot teljesített az eredetileg kiállítási célra szánt csarnok, hanem egyúttal kulturális is. Középcarnokában egy óriási amfiteátrum volt 4.000 hallgató részére elégséges helyül. Az amfiteátrum közepén legelő volt felállítva az orgona játékosztala, mely 4.500 sipot tudott megszólaltatni. A hajtóerőt hidraulikus gép vezette. Zsufolt terem közönsége énekelte ottlétemkor a királynő jubileumán tartott diszünnepeken a „God save the Queen” angol himnusz. Az épület méreteire jellemző, hogy ugyancsak a középcarnok alatt állt a koncertterem és operaszínház, valamint az ünnepélyes szabadcsarnok tribünje egyenként 2-2 ezer ember részére elégséges helyül. Tehát a középcarnok s folyosók nélkül 10 ezer embert volt képes befogadni, a szabad részekkel még legalább kétszer annyit.

Az óriási épület ünnepi csarnok gyanánt is szolgált. A kétféle nagy csarnok üveg alatti részében a legkülönbözőbb épületek eredeti nagyságú pontos másolata volt felépítve. Csak párat említek: a Karnaki híres hágytemplom oszlopcarnoka Felső-Egyiptomból. III-ik Ramszesz templomának festménye. Egész tömege a görög ó-kori épületeknek, termeknek, melyekben a leghíresebb szobrok másolatai foglaltak helyet: Mithi Vénus, Niobe-csoport, stb. Római korban hasonló. Mór épületekből a gránadai Alhambra palotát az Oroszlán-udvarral, Olaszországból Pompeiből a Panza-ház gyönyörűen restaurált alakban és a renaissance több csodája, Velence, a román stílus és gótika remekei, kínai és kartinói épületek. A Traian-oszlop teljes nagyságában.

Az első emeleten állandó képműállítás volt. Az egészen a legtöbb gyűlékony anyagul a néprajzi osztály felhalmozott tárgyai szolgáltak. Képzelték, hogy mi anyagot hordtak össze az angol világbirodalom gyarmataiból néprajzi vonatkozásukat, melyek fából, szalmából, bőrből, szövetből és egyéb könnyen gyűlő anyagból készültek.

Az évtizedek óta történt felraktározás alatt a lazán, szemléltetés céljából, levegőteli módon elhelyezett tárgyak természetesen szárazok voltak, tömegük tulzandó, egymástól való elválasztásuk legfőbb egy vázson, vagy vastag papírral az által történt. Érthető így, hogy a legkisebb láng, vagy pláne rövidzárlat esetén a majdnem kilométer hosszú gyű-

lő anyag pillanatok alatt kaphatott lángra, így teljesen hihető a tudósítás által említett, 20 pernyi idő, mely alatt az egész palota leégett.

Mintha a robbantás gyújtószinórja gyúlt volna be: úgy éghettek a néprajzi tárgyak, melyek bizonyára pillanatok alatt olyan hő fejlesztettek, hogy a fölöttük levő üvegfedél anyaga megolvadt és az így támadt szabad levegő huzata valóságos szélviharként vihette az égő lengéseket messzi távolra. A segítés ezért érthetően lehetetlen volt. Ezért kellett a csodapalotának percek alatt elpusztulnia.

Csak az épületek költsége 2.500 millió lett annak idején ki. Az elpusztult berendezés és tárgyi kár ennek négyszeresét is tehet. Talán ennél is többet. Voltak az épületben felbecsülhetetlen ritkaságok, unikumok is, amelyek sohasem lesznek pótolhatók. Az összkár tízezer millió leinél is több lehet.

Münchenben öt évvel ezelőtt égett le az ugyan-csak üvegből és vasból épített, hasonlóan Kristálypalotának nevezett művészeti kiállítási csarnok, melynek mérete természetesen messze esett a londoni hasonló nevű palotától. Itt sem volt más égnivaló, mint a kiállított képek anyaga és a kiállítási fülkék vászonrekesze, a képrámák és a rekeszek vékony faváz anyaga. A tűz az itt tett megfigyelések szerint a vasszerkezeteken felgyűlt por égése által terjedt messzire s az átmelegedett vas szerkezeti tartók egymástól omlottak össze. Itt sem tudott a nagyvezéren szervezett tűzoltóság semmit sem tenni. Minden porig égett a segítség dacára. En akkor láttam a leégett épület összeomlott oszlopainak helyét, amikor autógén segítségével vágták el a vasszerkezeti részeket egymástól és traktorokkal huzatták ki egyenként, hogy megtisztítsák a helyet. Minden éghető el volt pusztulva itt is. Az üveg megolvadva, a vasak deformálódva ezer komplikációban, összevisszaságba omolva, ferdülve, itt-ott állva, mint Persepolis romjaiban az egy pár megmaradt kőoszlop.

A szemlénk előtt ime így pusztulnak el a civilizáció termékei. Ezviket a spanyol testvérháboru furriája végzi, a másikat a véletlen következtében pusztító végzet. Ha kissé elmerülünk a pusztulás e látható nyomai fölött, megállapíthatjuk, hogy a mai technikai alkotások nem mutatnak fel olyan maradó jellegű építményeket, mint amit az ó-kor népei, a görögök, egyiptomiak, rómaiak és az ezeket megelőző népek ismeretlen nemzetei a Stone henge-k, dolmenek alkotása által tízezer esztendővel ezelőtt primitívén összeróttak.

A háboru és tűzvész igazolja H. G. Wells elképzelését egy újabb világháboru borzalmaiból, melynek eredménye a primitív korok nyomorúságának visszatérése lesz, amikor paraszti módra fog élni újra Európa, a legelemibb szükségletek hiányával, a kőkorszaki lesüllyedt életvívón.

Van azonban egy elem, ami még a háborunál is pusztítóbb: az idő, amelynek „vasfoga” még a vasat is megőrli. Hogy ez mennyire így van, bizonyítja, hogy elpusztult a vas minden korunkig megmaradt római épületből. Hova lettek a vascsövek a Vitruvius által említett fürdők fűthető padlójából?

A modern háboru azonban tehetségeseen veszi fel a küzdelmet mint pusztító elem még a mindent megőrli idővel is. Elképzelhetetlen így egy olyan betonmű pusztulása, mint a Colorado-kanyonban az Egyesült Államokban épített folyangát, melynek célja 8 állam területének öntözésén felül az elektifikált vasutak motorjainak hajítása is. E gátba négy és félmillió köbméter betont tettek, tehát a kínai nagyfal 300 millió köbméter után a második tömegű a világ építményei között a Colorado-gát. Eleibe került a két és félmillió köbméteres Rheospirámis évezredes műve köb tartalmának. Elképzelhetetlen az a pusztulás, amely egy Colorado-gát felrobbantása által származna. Ahol 125 méter magasra duzzad fel a víz és két évnnyi idő szükséges, hogy a gát szintjét elérje: rémséges lenne, amit az egyszerre lezuhanó víztömeg a három állam területén lévő összes városok, falvak, termőföldek elsodásával pillanatok alatt véghezvinné.

A Tiszánál nagyobb folyó a Colorado és a két év alatt, tehát áradási időbeli nagy tömegű mennyiséget is beleértett vízmennyisége szaladna le percek alatt, mely elől lehetetlen volna hajón, vagy tutajon is a menekülés. Bármennyire rémséges is ez a katasztrófa: azért hihető, hogy akadna olyan emberbőrbe bujt fenevad, mely ezt a gátat is képes lenne felrobbantani, hogy az ő rendelkezése folytán következék be milliók pusztulása.

Napoleonig kell csak mennünk, aki egyiptomi hadjárata alatt képes volt elvágtatni a Nilus-Delta egyik mélyen fekvő részének tenger melletti védőgátját, hogy ezáltal 192 falu víz alá kerüljön és a Menzale tó keletkezék. Hollandiában a Zúider-tó is hasonló háborus idő alatt került víz alá. Most milliók költséggel szarítják ki.

A háborus gyújtóbombák és egyéb pusztító eszközök, hogy tulajdonképpen mily pusztítást végezhetnek, csak akkor mérlegelhetjük igazán, amikor a spanyol testvérhare kiméletesnek mondható és nem szélsőséges, vagyis minden eszközt felhasználó háboru után statisztikailag a pontos eredményeket számbaveszik. Akkor fogják megállapíthatni, hogy a sok-sok milliót érő, kristálypaloták és hasonló drága kulturális emlékek, mint lehetnek egyetlen gyújtóbomba áldozatai, miként tűnhetnek el a British Museum, a Louvre, a Florencl, vagy római múzeumok, a modern müncheni Deutsches Museum az emberi civilizáció kárelhárító gyűlölete miatt.

Igaza van tehát H. G. Wellsnek, amikor jövőbe pillantása közben a leiri szomorú horoszkopot állítja fel, amely szerint a legprimitívebb életkörülmények közé jut az európai lakosság egy új világháboru esetén.

Ha már jóslások és megérzések, pusztulások rémlátásait rögzítettem meg, nem hallgathatom el Peteley István ardeali írónk gondolatairól is megemlékezni. Amikor ugyanis jó 30 évvel ezelőtt a családi sirboltját maga s felesége számára megépíttette, kérve mondta lelkének finomságával: „Drága öcsém, ne hogy kovácsoltvasból csináltassa a siromra a kerítés-rácsot, hogy abból a paraszt majd kapát csináljon!” Így készült öntöttvasból a láncos oszlopú rács.

Vajjon Peteley István részéről nem egy nagy pusztulás után elkövetkező lesüllyedt kor idejének látnoki előérzése volt ez; nem számolt-e ő is visszatérő idők pusztuló jellegével, azok törvényszerűségével? Pedig akkor még nem ismerték a hidroláns, a repülőgépet, a tankot és Zeppellant! De ismerték az embert és ő különösen ismerté!

Ugy látszik, hogy a kristálypalotáknak egyszer mégis el kell pusztulniuk, ha nem az ember közvetlen akaratából, szándékosan meggyégbe a pusztulás: a természet, az elemek végeznek vele, hogy az ember újat alkotson. Az ember rendeltetés, hogy folyton munkáljon, elesék és felkeljen megint.

PROGRAM:

- Kohn és Grün találkoznak.
— Mit csinál Szilveszterkor? — kérde Kohn
— Rádiót hallgatok. Hát te?
— En a feleségemet.

CSAK ELŐKELOEN:

Proccné Olaszországba utazott és az inasát is magával vitte. Mikor állt a ház előtt, így szólt a hölgy:

— Szán, maga e perctől kezdve Giovanni.
Velenceben szálltak meg és Giovanninak öltöztetés alatt ott kellett állni a nője háta mögött.

Mindjárt az első ebédnél egy kis mártor történt, a leveshez véletlenül kiskanalat adtak. A hölgy hátrafordult és így szólt az inasnak:

— Giovanni, grande kanale!

Január

17.

Aradi Sütőiparosok Bálja

az Iparos Kulturházban

Cu carnet **M E R C U R**
puteţi cumpăra pe credit
de şapte luni la urmă-
toarele firme.

M E R C U R-könyvvél az
alábbi cégeknek készpénz-
áron, felár nélkül vásá-
rolhat hét bavi hitelre.

Magazin de modă
pt. dame şi trusouri

SZENTGYÖRGYI

női divat- és kelengye
áruház

Arad, Bul. Regina Maria 2—4—6
Palatul Neuman-palota.

Unelte de scris şcolare, rechizite de
birou, articole de desen şi articole
tehnice, imprimate

Max Molnár & Co.

Isholai írószerek, irodai felszerelések,
rajz- és technikai cikkek,
nyomtatványok.

Arad, vi-a-vis de Teatrul Orăşenesc.
Vároşi Színházzal szemben.

Bogat asortiment în articole de par-
fumerie şi jucării.

Parfumeria

HILYER

Illatszertár

Illatszerek, fodrászati cikkek és já-
tékárak dúz választéka.

ARAD, Str. Alexandri 1.

Stofe pt. dame şi domni, magazin de
modă pt. dame.

TEXTILIA

toşt — volt

Friedman & Schwarcz

Női- és férfiszövetek és női
divatáruház.

ARAD, Str. Metianu 4.
Palatul Hunyadi palota.

Asortiment neîntrecut în haine gata
pt. domni, dame şi copii.

Marcobin

Óriási választék kész női- férfi
és gyermekruhákban.

ARAD, in dosul teatrului.
A színház mögött.

Magazin special de tricotaşe
şi clorapi.

Löwinger

Kötöttáru és harisnya-
különlegességek áruház.

Arad, Bul. Reg. Maria 18.

Bogat asortiment în modele la
ultima modă.

Magazin de modă

Menczer

divatház.

Dúz választék a legújabb
divatmodellekből.

ARAD, Bul. Regina Maria 12.
Palatul Fischer Eliz palota.

Magazin special de modă
pt. domni.

CHIC

Url divat-különlegességek
áruház.

ARAD, Bul. Reg. Maria 22.

Magazin de ghele

Ghele gata şi după măsură locul cel
mai ieftin de aprovizionare.

Emeric Czernóczy Imre

clpőüzlete

kész és mérték utáni cipők legjobb
beszerzési forrása

ARAD, Str. Mărăşesti 4.

Mare asortiment în paltoane
pt. dame şi reticule.

Magazin de modă

LYONE

modelláruház.

Női kabátok és retikülök nagy
választékban.

ARAD, Bul. Regina Maria 2—4—6
Palatul Neuman palota.

Confectionează lîngerie frumoasă pt.
dame şi domni după ultima modă.

Bakács

Gyönyörű kivitelben készít divatos
női- és férfi fehérneműeket.

ARAD, Str. Bratianu 11.

Mare magazin de clorapi, tricotaşe
şi mărunţişuri.

Ignatio

P o p p e r

Harisnya, rövid- és kötöttáruk
nagy raktára.

ARAD, Str. Metianu 2.
Palatul Hunyadi palota.

Cel mai mare magazin de haine bărbă-
teşti din Arad. Confectionează şi du-
pă măsură haine pt. domni şi copii.

Specialist în paltoane de piele.

M U Z S A Y

Arad- legnagyobb férfiruháruház.

Készít mérték után is férfi- és gyer-
mekruhákat. Bőrkabát speciálsta.

Arad, vis-a-vis cu Teatrul.
A színházzal szemben.

Mare asortiment în ghele pt domni,
dame şi copii pe preţul cel mai
ieftin. Material de primă calitate.

MAGAZIN DE GHETE

Mihail Czernóczy Mihály

CIPŐÁRUHAZ.

Férfi-, női- és gyermekcipők nagy
választéka a legolcsóbb áron.

Elsőrendű anyag!

ARAD, Str. Eminescu 26.

Ghele frumoase
pt. domni, dame, copii şi de sport.

Magazin de Ghele

MERCUR S. A.

Cipőáruház r. t.

Gyönyörű
férfi-, női-, gyermek- és sportcipők.

ARAD, Piaţa Avram Iancu 21.

Vis-a-vis cu Teatrul Orăşenesc.
A színházzal szemben.

Mare magazin pt. specialităţi de
stofe pt. domni.

Vajda

Férfiszövet-különlegességek
áruház.

ARAD, Str. Eminescu 15.

Magazin de mărunţişuri, tricotaşe
şi clorapi.

Stefan

E r d ő s

István

Rövid-, kötött-áru és harisnya
áruház

ARAD, Str. Metianu 2.
Palatul Hunyadi palota.

Blănuri în mare asortiment.

ENGELHARDT

blănar — szűcs.

Szőrmebundák nagy raktára.

Ezeantă tot feluri de lucrări de blă-
nărie. — Vállal mindennemű

szőrmeműkhát.

ARAD, Str. Eminescu 1.

Edificiul „Cornul Vânătorului”

Vadászkürt szálló épülete.

Mare magazin de sticlărie
şi porcelanuri.

FISCHER

Üveg- és porcellán nagyáruház.

ARAD, „Edificiul Crucea Alba”.

Fehér Kereszt épület.

MAGAZIN DE GHETE

Siegfried

DEUTSCH

CIPŐÁRUHAZ

ARAD, Bul. Reg. Maria 2—4—6
Palatul Neuman Palota.

Specialităţi de modă pt. dame.

Textilcentral

Proprietar: — Cégtulajdonos:

STEFAN NÉMETH ISTVAN

Női divatkülönlegességek.

ARAD, Bul. Regina Maria 18.

Mobile

Reinhart

butor

ARAD, Vis-a-vis cu Primăria.

Városházával szemben.

Mare magazin de articole de modă
pt. domni.

Fodor & Halász

Url divatcikkek nagyáruház.

ARAD, Edificiul „Crucea Alba”.

Fehér Kereszt épület.

Croitor p. domni

BARANYI

uri szabó

ARAD, Str. Bratianu 15.

CROITOR PT. DAME

Emeric N A G Y Imre

NŐI SZABÓ.

Confectionează specialităţile cele mai
elegante de paltoane şi costumuri pt.
dame. — Készíti a legdivatosabb női
kabát- és kosztüm különlegességeket.

ARAD, Str. Eminescu 8.

Ochelari, aparate fotografice, articole
fotografice.

Szemüvegek, fényképező gépek,
fotocikkek.

Opticum

Proprietar — tulajdonos

Stefan KUN István

ARAD, Bul. Regina Maria 18.

Intrepr. comercială de lemărie

Steinfeld & Herskovits S. A.

fakereskedelmi vállalat.

Lemne de foc şi de construcţie, tiglă,
precum material de tâmplărie şi toate
materialele de construcţie în mare
asortiment. — Tizifa és épületfa, va-
lamint asztalosárak és az építéshez
szükséges összes anyagok nagyraktára

ARAD, Calea Radnei 56—60.

SALON DE PALARI

PT. DAME

DEIN

PAULA

NŐI KALAPSZALON

ARAD, Str. Bratianu 9.

Dacă n'aveţi carnet „Mercur”, cereţi dela Direcţiunea Str. Brătianu 18.

Cu carnet **MERCUR**
puteți cumpăra pe credit
de șapte luni la urmă-
toarele firme.

MERCUR-könyvvél az
alábbi cégeknél készpénz-
áron, felár nélkül vásá-
rolhat hét havi hitelre.

Dentist
Wollmann
fogász
ARAD, Piața Catedralei 6.

Salon
Sylvia-szalón
Salon francez și englez de modă pt.
dame, confecționează cele mai elegan-
te toalete. — Franța și angol. nă-
divatterme készíti a legelegánsabb
toaletteket.
ARAD, Str. I. G. Duca 4.

Magazin special pt. articole
FOTOGRAFICE
H. Bloch
FOTOCIKKEK SZAKÜZLETE
ARAD, Bul. Regina Maria 22.

Portrete și fotografii de copil
artistice.
FOTOGRAF
Stojkovits
FÉNYKÉPESZ
Művészi kivitelű portrék
és gyermekfelvételek.
ARAD, Piața Avram Iancu 16.

Vopsește, curăță
Hoszpodár
fest, tisztit
Prăvălie - űzlet: Str. Eminescu 3.
Fabr. - Gyártelep: Str. Stroescu 13

Dentist
JACOBI
fogász
ARAD, Str. I. G. Duca 1.

Cadouri de nuntă și ocazionale pe
prețuri foarte reduse.
Cesornicar și giuvaergiu
Iosif
KUN
József
Órás és ókszerész
Nászajándékok és alkalmi ajándékok
legelősből bevezetési forrása.
ARAD, Bul. Regina Maria 24.

Mare magazin în articole de sport
și de artă
Julia
Hegedűs
Gyula
Sportcikkek és díszműtárak
nagyáruháza
ARAD, Bul. Regina Maria 16.

Fabrică de pălării pt. dame
HUNIA
női kalapgyár.
Proprietar - Tulajdonos Dávid László
Specialități în cununi voaluri și bu-
chete pt. mirese.
Menyasszonyi kőszorú, fátýol és ceo-
ker-különlegességek.
ARAD, Str. Metianu 4.
Palatul Hunyadi palota.

Depozit de radio, policanđre, biciclete.
Mare atelier pentru reparațiuni.
ELECTROMECHANIC
Arcadie Schwartz Árpád
VILLANYMŰSZERESZ
Raktáron tart rádiót, esillárt, kerék-
párt. Nagy javítóműhely.
ARAD, Str. Brancovici 1.

Dentist
Halmos
fogász
ARAD, Calea Banatului 2.
Casa dr. Keppich-ház.

Bogat asortiment în articole de
bazar.
Bazar Reich
Mindennemű bazaráru
dus választéka
ARAD, Edificiul Teatrului.
Színházépület.

Mare asortiment în mașini de gătit,
confecțiune proprie.
FIERARIE
SPOR
VASKERESKEDÉS
Proprietar - Tulajdonos: E. SEITZ.
Saját készítésű takaréktűzhelyek
nagy választéka.
ARAD, Piața Avram Iancu 4.

Parlumeria
APOLLO
Schrodt
ARAD, Str. Eminescu 4.
lángá Banca-Goldschmidt-bank mellett

RADIO, BICICLETE,
POLICANDRE
Iosif
Kalmár
József
RADIO, KERÉKPÁR, CSILLAR
Prețuri modeste. Jutányos árak.
ARAD, Str. Brătianu 1.

Farmacia
Weisz
patika
ARAD, Piața Avram Iancu.

Dacă n'aveți carnet „Mercur”, cereți dela Direcțiunea Str. Brătianu 18.

Ministerial intézkedések a munkanél-
küliség csökkentése érdekében.

Kerülni kell a téli hónapokban az alkalmazottak elbocsátását és szabadságolását

Pótolják a hazai cégek hazai munkásokkal külföldi honosságú alkalmazottakat.

Hogyan teremtik elő a munkanélküliek téli segélyalapját

A munkaügyi minisztérium a munkanélküliek
segélyezése ügyében körrendeletet bocsátott ki, mely
ben közli, hogy mint az előző esztendőben, úgy az
idén is megállapodott a gyáriparosok országos szö-
vetségével és a kereskedelmi és iparkamarák köz-
pontjával a munkanélkülieknek a téli hónapokban
való segélyezése tárgyában.

A munkaügyi minisztérium utasítja a munkaka-
marákat, haasanak oda, hogy

a téli hónapokban az ipari és kereskedelmi sze-
mekben lehetőleg ne kerüljön sor szabadságolá-
sra és elbocsátásra, sem pedig a munkaidő meg-
rövidítésére.

Felhívja a munkaügyi minisztérium a munkakama-
rák vezetőit arra is,

férjjonak közbe, hogy a külföldi munkásokat
és alkalmazottakat a gyárak és vállalatok bel-
földi munkásokkal pótolják.

A munkanélküliek segélyezésére szükséges szö-
szegét úgy hozzák össze, hogy az iparosok és a ke-
reskedők december elsejétől visszamenőleg április
harmadikáig az általuk kifizetésre kerülő munka-
bérek és fizetések egy százalékát beszedéltatják a
betegsegélyező pénztárhoz. Az egy százalék felét a
munkaadó, másik felét pedig a munkás fizeti. A
helybeli munkanélküliek támogatására a betegse-
gélyező pénztár területén a befolyt összegek nyolcvan
százalékát használják fel, husz százalékot pedig azo-
kon a vidékeken fordítanak munkanélküli segélyre,
ahol erre a célra nem áll elegendő anyagi eszköz ren-
delkezésre.

Az egyes városokban a munkanélküliek segélye-
zésére külön bizottságokat alakítanak. Ezekben a bi-
zottságokban helyet foglalnak a városok, a munka-
adók és a munkások képviselői. Segélyben kizárólag
azok a munkanélküliek részesülnek, akiknek elhe-
lyezése semmiképpen nem lehetséges.

CSAK A JOBBIK RÉSZT...

- Na, Sanyika, mi lesz, ha megdűsz?
- Katona lesz.
- De hát ha agyonlő az ellenség?
- Akkor ellenség leszek.

JURISTISCHER RAT.

— „Sie lägen ja vollkommen ungeschickt...
Sie brauchen unbedingt einen Verteidiger”.

AZ ÖZVEGY KESERVE.

- Oh, ha szegény feleségem élné, nem kellene
nekem itt kéregetni.
- Igazán? És miért nem?
- Mert akkor ő koldulna helyettem.

DER REST.

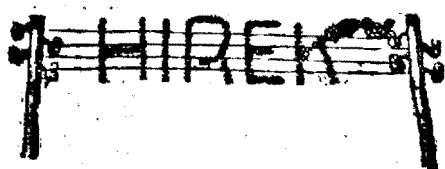
„Sagen Sie, früher stand da doch eine Wind-
mühle. Ist denn gar nichts mehr von ihr übrig?”
„O ja... der Wind”.

MEGOLDAS.

- Ha nem tudod fizetni azt a nagy lakást,
miért nem még kisebbet?
- Mert azt sem tudom fizetni... Akkor
pedig már inkább lakom kényelmesebben!

GYÖNGED TULAJ.

- Főnök ur, — panaszolja pirosa pofozott
arcra a pikkoló, — már megint megvert a főpincér.
- Sajnálom, fiacskám, de beláthatod, hogy nem
csinálhatok mindent egyedül.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150 lei, negyedévre 75 lei.

Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadói hivatal — Redaktion und Administration:

Arad, Caminul Industrişilor — Iparos Otthon.

Hirdetések négyzetcentiméterre 4 lei. Éves köthetőségnek árendadíjmentesen.

Karácsonyi ünnepség a volt aradi ipartestület aggmenházában.

Múlt hó 23-án, szerdán este meleg ünnepség zajlott le a volt aradi ipartestület idejében létesült és jelenleg az aradi munkakamara hatáskörében működő iparos aggmenház tágas ebédlőjében. Dicsőséges karácsonyfa fényelt a teremben és nagyszámú iparos és iparosné részvételével simogató szeretettel tette otthoniassá, barátságossá és ünnepivé az estét, amelynek keretében hasznos karácsonyi ajándékokkal lepték meg a menházban meghúzódó iparosokat és iparosnékat. Feier I. Lajos, az aradi munkakamara iparos szekciójának elnöke és Kőszeghy Emil vettek részt az ünnepségen a munkakamara részéről, de ott voltak az iparos hölgyek is, akiknek olyan sokat köszönhet az aradi aggmenház. A munkakamara nevében Kőszeghy Emil mondott meleghangú beszédet és felszólalt Moskovitz Izidor is.

Az aradi munkakamara tizenötezer lelt utalt ki az aggmenház lakóinak karácsonyi ajándékára. Feier I. Lajosné, Pápay Lajosné, Moskovitz Izidor és Panker Viktorné csodát műveltek ennek az összegnek a segítségével. Kétféle fehérműt és még külön hálógépet is kapott minden öreg; mindentek új ruhával is meglepték, sőt volt, aki cipőt is kapott.

A költségtérítés meleg gondoskodása nem ért véget ezzel a karácsonyi ünnepel. Szeretettel és figyelemmel állandóan kiterjed az aradi iparosságok erre a nemescélú emberbaráti intézményére.

NEM ERRŐL VAN SZÓ.

Két kislepelt, ruganyos járása, mai fiatal lány. Elevenek, frisek, vidámak. Vállakon sítalpak. Sugárzik belőlük a harmatos, egészséges fiatalelő.

— Tudod, kérlek, mostanában rémes a mamával. Oda van, ha este tíz után megyek haza.

— Hogy nevelheti valaki így a szüleit? Magyarán meg nekik, hogy ma már mások az erkölcsök, mint régen voltak.

— Nem erről van szó. Nem az erkölcsök miatt haragudnak.

— Hanem?!

— A kapupénz miatt!

— Szerkesztőség! Hír. Klein Jenő adó és könyv- és adószakértő, lapunk kiváló Oradea-i munkatársa, mint értesítünk, az Oradea-i Kereskedelmi és Iparkamara vezetősége által létesített és a kamara kezében működő információs osztályban hivatalból is készségesen áll a város iparos és kereskedő társadalmának rendelkezésére.

Nem kell bélyeg a házbérnyugtákra.

Resztéről jelentik: Néhány nap előtt bizottság járt hásról-házra és a lakóktól a háztulajdonostól származó és a befizetett házbérre vonatkozó nyugtát követelte. A bizottság szerint ezeket a nyugtákat bélyeggel kellett volna ellátni. A pénzügyigazgatóság azonban más véleményen van és érdeklődésre kijelentette, hogy a háztulajdonos nem kötelezhető bélyeges nyugtát adni, mert a bélyegilletéket már akkor lerója, amikor évenként a lakbérleti szerződést lakójával megújítja.

SZEMET SZEMÉRT.

Nagyorosi orvos csekket küld betegének a kezelésért. A csekket aláíratlanul kapja vissza. Telefonál a betegnek:

— A csekket visszakaptam.

— En is a betegséget — válaszolta a beteg.

ELINTÉZVE.

A hentes felkeresi az ügyvédet.
— Kérem, doktor ur, ha egy kutya kárt okoz, felelős-e azért a gazdája?

— Természetesen.

— Hát az én kutyája tegnap egy jókora darab szalámit vitt el az üzletemből. Ennél fogva 150 lejfel tartozik nekem.

— Helyes — feleli az ügyvéd. — Rendben vagyunk. Tudnillik az az ügyvédi tanácsom éppen annyiba kerül.

Kinevezték Clujon a munkásbiztosító új vezetőségét.

A cluji munkásbiztosító új vezetőségét kinevezték. A munkügyi minisztérium a munkásbiztosító pénztár új igazgatótanácsát a következőkből alakította meg: Peptea Jacob az UGIR igazgatója, mint munkaadó, Manitiu Joan a kereskedelem, Chise Sofron a kisipar képviselőjében tagja a tanácsnak. A magántisztviselők részéről Bucur Vasile, a kisipari alkalmazottak részéről Kiss Ernő, a munkásság részéről pedig Muresan Alexandru tagjai a tanácsnak.

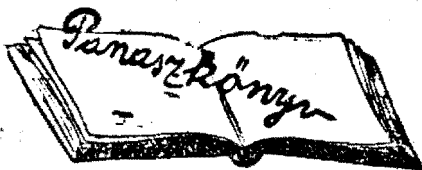
RELATIVITAS.

— Meg tudnád nekem magyarázni, mi az a relativitás?

— Hogyne. Ha például az angol király veszi el Simpson asszonyt, ez egy baj, ha a te fiad venné el, az egy mázli volna.

Klein Jenő könyv- és adószakértő

az „Az Iparos” munkatársa, Oradea, Strada Laurian 8. — Jutányos tiszteletdíj mellett ad felvilágosítást bárkinek adótechnikai, bélyegilletéki és könyvelési ügyekben. — Rendelkezésre áll folyamatban levő konkrét adóügyekben is.

Necsak aszpirint és keserűsöt..

A betegsegélyzők működése ellen itt is, ott is hallatják szavukat az iparosok. A panasz mindenütt közös: óriási illetékeket kell fizetniük s ezzel szemben, amikor keservesen kiadott pénzükért ellenszolgáltatást kellene kapniok, az egy-két aszpirinben, kinin-tablettákban és keserűsöd adagban, ki is merül. Számos panasz fut be szerkesztőségünkhez nap-nap után a betegsegélyzők működése ellen, orvosságon azonban csak a legtrikább esetekben kapnak sérelmeikre az érdekeltek.

Zala-n aránytalanul sok a panasz a betegsegélyző ellen. A város egyik köztisztviselőiben álló iparosának az orvos külföldi gyógyszert rendelt, amelynek ára 117 lei. Noha csak ezt az egyetlen gyógyszert használhatta, a betegsegélyző megtagadta a gyógyszer kiadását. Erre az iparos kérényt nyújtott be a helyi betegsegélyző központhoz. Onnan többheti húza-vona után végre sikerült két doboz gyógyszert megkapnia. Amint a gyógyszer elfogyott, újabb készletet kért, a betegsegélyző azonban megtagadta az orvosság kiszolgáltatását. Annak az iparosnak tehát, aki tagja a betegsegélyzőnek és fizeti a súlyos illetékeket, a legadázabb harcot kell folytatnia, hogy orvossághoz jusson. Kiváncsiak vagyunk, mit szól majd akkor a betegsegélyző, ha a gyógyszer ki nem szolgáltatásának súlyos következményei lesznek a betegre nézve? Ki vállalja a felelősséget?

Igazán itt volna már az ideje, hogy az egészségügyi miniszter felülvizsgálja ezt a szomorúan ismert intézményt, amely végrehajtást vezetett a fizetéssel késedelmeskedő tagok ellen, de orvosságot még a legsúlyosabb esetekben is csak hosszasan húza-vona után hajlandó kiszolgáltatni.

Az a véleményünk, hogy a befizetett ezrekből nemcsak aszpirint és kinint, hanem értékesebb orvosságokat is élvezhetnének a tagok.

Több zala-i iparos.

CONVOCARE

Federala Sindicatelor Industrişilor din Arad
ţine la 8 Ianuarie 1937, orele 21 seara

adunare generală extraordinară

În sala Căminului Industrişilor din Arad, la care cu onoare convocăm Sindicatelor membre, să ia parte prin reprezentanţi lor. Intrucât sindicatele nu vor fi reprezentate în numărul cerut de statute, adunarea generală se va ţine în ziua de 15 Ianuarie 1937, la aceeaşi oră, în acelaşi loc şi cu ordinea de zi identică, când se vor aduce hotărâri valide fără considerare la numărul celor prezenţi.

Arad, la 30 Decembrie 1936.

Preşedinţia

ORDINEA DE ZI:

1. Constituirea biroului.
2. Hotărâre asupra aprobării deciziei adunării generale extraordinare a Grupul Industrişilor pentru Ajutor de Înmormântare din Arad, ţinută în ziua de 22 Noembrie 1936, referitoare la modificarea art. 27 din regulament.
3. Propuneri.

MEGHÍVÓ

Az Aradi Ipari Szindikátusok Federáciája 1937. évi, január hó 8-án, este 9 órakor

rendkívüli közgyűlés

tart az Aradi Iparos Otthon helyiségében, amelyre tisztelettel meghívjuk a tagszindikátusokat, hogy képviselőik útján azon részt vegyenek. Amennyiben a tagszindikátusok nem lesznek képviselve az alapszabályok által előírt határozatképes számban; a közgyűlés 1937. évi január hó 15-én tartatik meg, ugyanazon órában, ugyanazon helyen és azonos napirenddel, amikor a megjelentekre való tekintet nélkül fogja határozatokat meghozni.

Arad, 1936., december 30.

Elnökség.

NAPIREND.

1. Elnöki megnyitó.
2. Az Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportjának 1936. évi december hó 22-én tartott taggyűlése által, az alapszabályok 27-ik szakaszának módosítására hozott határozat jóváhagyása.
3. Indítványok.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociații, că cotizațiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

In Grupa I. csoportban Ludovic Czinczár Lajos 871, Rác Emil 872, Tatu Maxim 873, Carol Gattermayer Károly 874.

In Grupa II. csoportban väd. lui Ioan Baláz Jánosné 953, Ludovic Czinczár Lajos 954.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în restanță cu cotizațiunile lor, să achite restanțele lor, în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedea înainte timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizațiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

In Grupa A. Csoport 950. Stefan Issekutz István, 951. Väd lui Israel Pollák Izraelné.

In Grupa B. Csoportban 939 Elena Lőrincz Ilona, 940 Stefan Issekutz István, 941 Ludovic Czinczár Lajos, 942 Paulina Reingruber Paula, 943 Mihail Birta Mihály.